LÆRERVEJLEDNING

Rejsen til den Gyldne Pagode

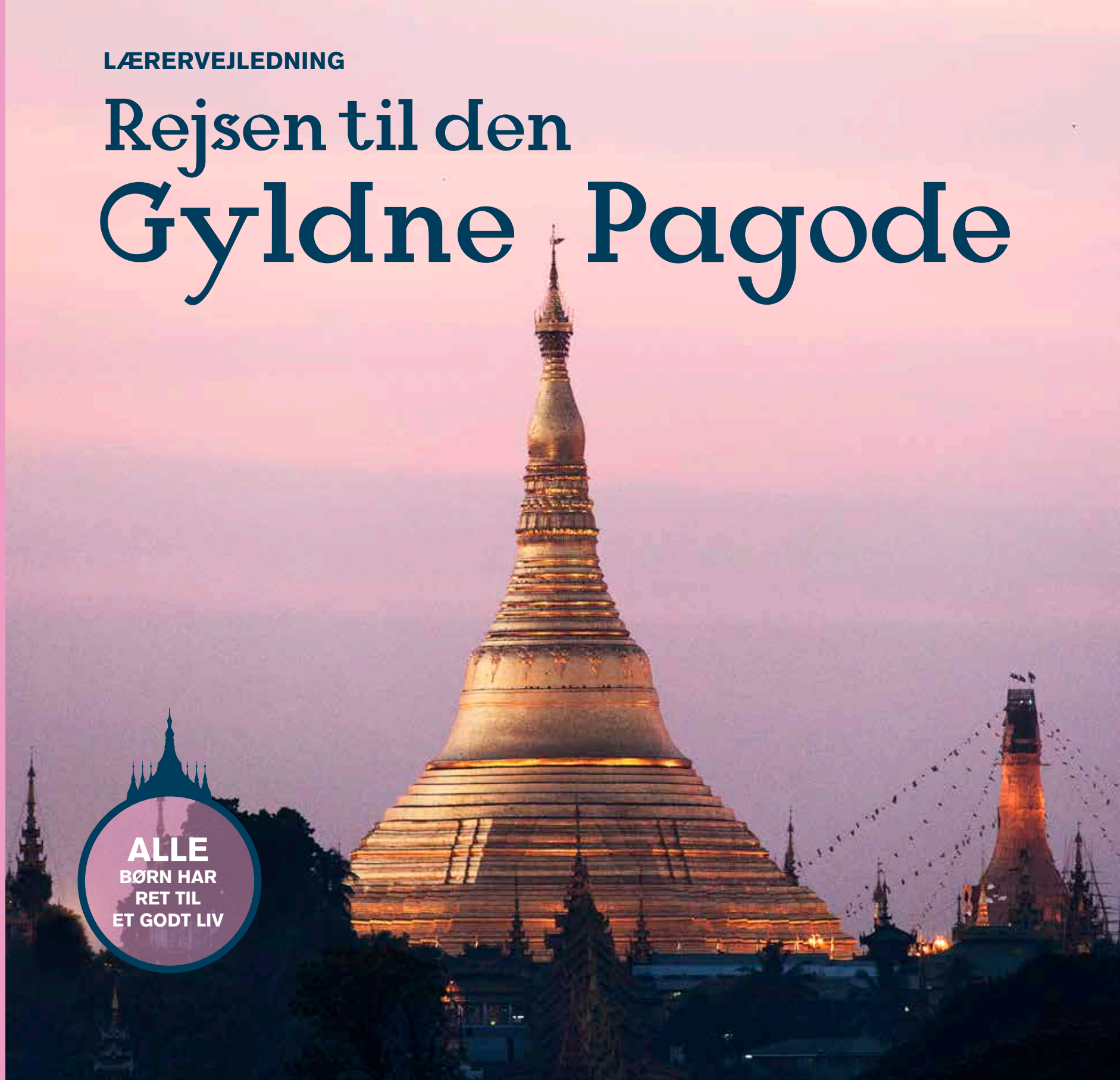

ALLE BØRN HAR RET TIL ET GODT LIV

BØRNENES U-LANDSKALENDER 2013

LÆRERVEJLEDNING

DANIDA

BØRNENES
U-LANDSKALENDER
2013
DVD VIDEO
DANIDA
DR
NORD
På eventyr i Myanmar
Rejsen til den
Gyldne Pagode
ALL RIGHTS OF THE PRODUCER AND OF THE WORKS REPRODUCED RESERVED. UNAUTHORISED COPYING, HIRING, LENDING, PUBLIC PERFORMANCE AND BROADCASTING OF THIS RECORDING PROHIBITED

Rejsen til den Gyldne Pagode

LÆRERVEJLEDNING

Af Michael Larsen

Foto: Søren Skarby, Michael Larsen m.fl.
Redaktion: Christian Vaabensted
Layout: Morten Bak

INDHOLD PÅ DVD

FILM FRA DANIDA

Rejsen til den gyldne pagode

01 Det gyldne land (09:16)
En introduktion til Myanmar: En rejse fra Danmark til storbyen Yangon og videre ned til saltmarkerne i Irrawaddy-deltaet i syd, hvor "Rejsen til den gyldne pagode" begynder.

02 Barn i Myanmar (01:30)
Mange børn i landsbyerne må hjælpe med arbejdet. Fx hjælper de med at rense og tørre fisk, hente vand og passe dyr. Nogle kommer i kloster og bliver munke og nonner.

03 Vand – floden er livsnerven (01:07)
Irrawaddy-floden løber fra bjergene i nord til deltaet i syd og er livsnerven for mange i Myanmar. Den bruges til transport, til at fiske i og til at bade i. Vandet kan dog ikke drikkes.

04 Rejsen til den gyldne pagode (01:14)
Josefine Ottesen står ved den store Shwedagon-pagode i Yangon og fortæller om historien "Rejsen til den gyldne pagode".

05 Spil chinlon (00:44)
Myanmars nationalsport hedder chinlon og er opkaldt efter den lille flettede kurvebold, man spiller med. Se, hvor gode både børn og voksne er til at spille chinlon.

06 Hent en kokosnød (00:27)
I deltaet er der mange kokospalmer. Men hvis man vil have fat i de lækre nødder, må man selv kravle op for at hente dem. Se hvordan!

FILM FRA DR

Nørd På Eventyr i Myanmar

01 Med slangejægere på jagt (28:30)

02 På flugt fra livsfarligt uvejr (28:30)

03 Livet i en fattig fiskerfamilie (28:30)

04 I lære som munk (28:30)

Små DR-film om Myanmar

01 Krabber i muddervand (4:00)
I Labutta bor Kyov Min Htwe på 9 år. Han skal fange krabber til familiens aftensmad i en flod fyldt med mudder. Han og hans søster tager på krabbejagt i floden.

02 Styr på dyr (3:30)
Htoy skal passe familiens hundehvalpe, grise og høns. Han elsker at passe dyr. Vi ser, hvordan han giver dem mad, bader dem og henter vand til dem.

03 Hul i taget (4:30)
Der er hul i taget i Htoo Htoo Lays hus. Han er 10 år, og hans mor er træt af, at det regner ned i køkkenet. Vi ser familien lede efter de rigtige grene i skoven, så de kan bygge et nyt tag.

04 Stormen kommer (4:30)
I Mg Chan Thors landsby er der nogle gange et frygteligt uvejr, som kan oversvømme hele byen, så alle må flygte til et sikkert sted. Vi ser, hvilken opgave han har, når byen øver sig på uvejr.

05 Den første tur i Pariserhjulet (4:00)
Der er gadefest i Ye kub Tlins landsby. Han skal ordne majs for sin mor, så de kan sælge majskager til festen om aftenen. Hvis han ordner nok majs, får han lov til at prøve en tur i Pariserhjulet.

06 Fuglejagt med slangebøsser (4:00)
Saw Phyu og hans venner fanger fugle i skoven med deres hjemmelavede slangebøsser. Normalt spiser de dem til aftensmad. Se, om de fanger en fugl.

07 Fisketur med far (4:15)
Pyi Pyi på 10 år bor i et hus midt i en stor sø sammen med sin familie. Når hun skal i skole eller besøge venner, skal hun sejle. Hun viser, hvordan hun sejler rundt og fanger fisk med sin far.

08 Flydende haver (4:00)
Sandar Lin på 10 år og hendes familie har både hus og have ude på vandet. Sandar Lin og hendes mor sejler ud for at samle grøntsager sammen ude på de flydende haver.

09 Sukkerfabrikken (3:45)
Når Aung Thin skal hjem fra skole, går han altid forbi en sukkerrørsfabrik, hvor han får lov til at hjælpe til. Hvis han gør det godt, får han lov til at smage kæmpe sukkerknalder.

10 Munkeklosteret (4:00)
I Myanmar får man en fest og bliver hyldet af hele landsbyen, hvis man bliver munk. Vi møder Naing Lin, som bliver munk. Han har fået klippet alt sit hår af og flytter i kloster.

11 Murstensfabrikken (4:00)
Naing Lin og Chit Son Maung er 10 år og arbejder sammen på en murstensfabrik. De skal lave over 2000 mursten hver dag. Vi ser, hvordan de gør fra start til slut.

12 Elefantskålen (4:00)
San Linn Naing arbejder på et værksted, hvor han laver de fineste skåle af bambusgrene. Vi ser, hvordan han vil lave en elefantskål.

13 Solcreme fra skoven (4:00)
I Myanmar har alle solcreme i hovedet. Her laver de to piger, Khin Pa Pa Zaw og Moe Pyae Pyae Zaw, deres egen solcreme og laver mønstre i hinandens ansigter med det.

14 Blomster til Buddha (3:30)
Phoo Pwint Wai er 9 år, og hun sælger blomster på gaden, så hun og hendes familie kan få råd til at sejle ud til et stort tempel og besøge en guldstatue af Buddha.

INDHOLD

BØRNENES U-LANDSKALENDER 2013

Rejsen til den gyldne pagode
- Lærervejledning

FORFATTER Michael Larsen.
Nogle afsnit i faktadelen er opdaterede udsnit af U-landskalenderbogen "Drømmen om Burma" af Mikala Klubien, Udenrigsministeriet 2005.
FOTO Søren Skarby, Michael Larsen m.fl.
LAYOUT, REPRO Morten Bak
PRODUKTION Publikum Kommunikation
REDAKTION OG PROJEKTLEDELSE Publikum Kommunikation / Christian Vaabensted

TRYK Center Tryk
Sat med Egyptienne, Akzidenz Grotesque

Udgivet af Udenrigsministeriet
ISBN (trykt udgave): 978-87-7087-735-0
ISBN (elektronisk udgave): 978-87-7087-737-4
ISBN (klassesæt): 978-87-7087-738-1

Synspunkter, der kommer til udtryk i materialerne, er forfatternes og ikke nødvendigvis sammenfaldende med Udenrigsministeriets.

På www.u-landskalender.dk findes flere informationer om årets u-landskalenderprojekt.

FAKTA OM MYANMAR

04 Indhold på DVD

06 Hedder det Burma eller Myanmar?

09 Myanmars historie

14 Samfundet i dag

18 Geografi og natur

25 Befolkningen i Myanmar

27 Da katastrofen ramte Irrawaddy-deltaet

LÆRERVEJLEDNING

31 Overblik over materialet og mulighederne i undervisningen

35 Så enkelt laver eleverne deres egne fotohistorier

38 Dansk - forslag til undervisningsforløb

42 Natur og teknik - forslag til undervisningsforløb

44 Dansk og kristendomskundskab - forslag til undervisningsforløb

TRADING CO.,LTD.
BAG FACTORY

Hedder det Burma eller Myanmar?

Siden landets militærjunta i 1989 fra den ene dag til den anden ændrede landets navn fra Burma til Myanmar, har spørgsmålet om navnet været en varm kartoffel i det internationale samfund. Hvad skulle man kalde det? Ændringen af navnet var politisk, og militærjuntaen begrundede det med, at de ønskede at bryde med kolonitiden og engelsk stavemåde. Desuden ønskede juntaen angiveligt, at landets navn skulle markere en fælles national identitet, som skulle omfatte alle etniske grupper. Folkeslaget burmanerne udgør nemlig kun ca. 65 % af befolkningen.

Anvender man betegnelsen Myanmar, er det en indirekte anerkendelse af militærdiktaturet, mente blandt andet oppositionslederen Aung San Sui Kyu og hendes parti NLD (National League for Democracy). Ved et møde i World Economic Forum i juni 2013 fastholdt hun, at hun er modstander af navnet Myanmar.

Men billedet er mere blandet end som så: I takt med at landet gennem de senere år er slået ind på en ny, demokratisk kurs og på rekordtid har åbnet sig mod omverdenen, er det blevet mere og mere almindeligt at høre landet omtalt som Myanmar i medierne – eller "Myanmar, tidligere Burma". FN bruger også Myanmar, og selvom USA i videst mulig udstrækning fastholder brugen af Burma, så har præsident Barack Obama ved flere lejligheder omtalt landet som Myanmar, blandt andet da han som den første amerikanske præsident i nyere tid besøgte landet i 2012.

Den danske holdning er pragmatisk. Det betyder, at vi bruger den betegnelse, som passer til den konkrete situation i landet. Danida, DR og Dansk Flygtningehjælp, der er parterne bag Børnenes U-landskalender, har valgt at bruge betegnelserne Myanmar og Yangon i stedet for Rangoon, som byen tidligere hed.

Myanmars historie

Bagan blev grundlagt ca. 850. Byens 2217 pagoder og templer ligger spredt i et ca. 40 km2 stort grønt område sydvest for Mandalay.

Tidlige tider

Mon-folket var de første indbyggere i Myanmar. De kom fra det tibetanske grænseland, cirka 300 år før vores tidsregning og migrerede sydpå langs Irrawaddyflodens løb. Vi ved fra indiske og kinesiske skrifter, at det burmesiske område på den tid var kendt som "Landet af guld".

Historien fortæller, at det var Mon-folket, der grundlagde den berømte, guldbelagte Shwedagonpagode i Yangon. Om det er sandt, vides ikke med sikkerhed, men sikkert er det, at det var mon-folket, der indførte buddhismen til Myanmar.

Først i det niende århundrede kom bamar-folket, der i dag er den største og mest dominerende burmesiske gruppe. De bemægtigede sig hurtigt de frugtbare områder omkring floderne og fik kontrol over de vigtigste handelsruter til Kina og Indien, der krydsede gennem området.

De tidlige kongedømmer blomstrer

Bamar-folket gjorde byen Bagan til deres hovedsæde. I år 57 grundlagde bamarkongen Anawratha det første burmesiske kongedømme, da han overvandt mon-kongedømmet ved at bemægtige sig deres hovedstad Thaton. Han vendte tilbage med 30.000 krigsfanger. I sine 33 år som regent underlagde Anawratha sig store områder.

Alligevel var det mon-folkets kultur, der kom til at dominere i perioden, og deres religion, buddhismen, der blev statsreligion. Gennem de næste århundreder blomstrede kulturen og velfærden i det burmesiske imperium. Det økonomiske grundlag for kongedømmets fremgang skabtes gennem risdyrkning, og det ene mere strålende tempel efter det andet blev opført i Bagan, hvorfor byen fik tilnavnet "Byen med de fire millioner pagoder".

I midten af det 13. århundrede gik det dog tilbage for bamarkongedømmet. Tai-folket, som bamarfolket kaldte shan, fik voksende indflydelse og truede kongedømmet, og snart angreb også mongolske tropper anført af Kublai Khan. De trængte hurtigt frem gennem Myanmar, og i 1287 indtog de hovedstaden Bagan.

I de følgende 300 år var Myanmar splittet i mange små kongedømmer, der indbyrdes bekrigede hinanden i forsøg på at opnå kontrol over landet.

Europæerne kommer

Portugiserne var de første europæere, der ankom til Myanmar. I 1498 fandt Vasco da Gama søvejen fra Europa til Indien. Derefter etablerede andre portugisiske handelsmænd sig snart i handelsbyer langs kysten. I 17. århundrede kom også hollandske, franske og britiske handelsmænd til området, hvor de grundlagde stærke handelsbastioner.

Både englænderne og franskmændene havde stor økonomisk interesse i at opnå kontrol over Sydøstasien, og Myanmars centrale placering ud mod Den Bengalske Bugt gjorde landet strategisk vigtigt.

Briterne erobrer hele landet

Briterne, der havde store styrker placeret i Myanmars naboland, Indien, angreb op gennem 1800-tallet Myanmar tre gange og opnåede efterhånden kontrol over hele landet. I 1886 efter den sidste krig ophørte Myanmar med at eksistere som selvstændig stat og overgik til at være en britisk kontrolleret provins i Indien.

Englænderne havde stærke økonomiske interesser i at udnytte Myanmars rigdomme og frugtbare jord. Mens de selv overtog administrationen af landets øvre og centrale dele, lod de kongedømmerne i randområderne, hvor blandt andet karen-folket, shan-folket og chin-folket havde deres territorier, fortsætte som delvis autonome områder under britisk overherredømme.

Modstand mod briterne

Efter Første Verdenskrig gav briterne Indien en vis grad af selvstyre, men opretholdt den direkte kontrol med det burmesiske område. Dette medførte stigende utilfredshed, og selvom England i 1923 tilkendte Myanmar de samme rettigheder som Indien, fortsatte modstanden mod det britiske overherredømme.

På universitetet i Yangon opstod en stærk, nationalistisk studenterbevægelse bestående af unge studerende, der ønskede at gøre Myanmar til en fri, socialistisk stat. En af lederne i denne bevægelse var Thakin Aung San, der senere skulle føre Myanmar frem mod selvstændighed.

Vejen gennem Myanmar

I 1930'erne anlagde briterne en vej gennem Myanmar, så der kunne transporteres forsyninger og våben frem til de kinesiske tropper, der kæmpede mod en japansk invasion. Denne vej havde en enorm strategisk betydning, og da Anden Verdenskrig brød ud, blev Myanmar et af de første mål for en japansk invasion. I 1941 angreb japanerne allierede tropper i Myanmar. De vandt slag efter slag og tvang de allierede styrker på flugt til Indien. Kampene kom til at koste flere hundrede tusinde burmesere livet.

Aung San og de 30 kammerater

Lederen af den socialistisk orienterede frihedsbevægelse, Aung San, så det japanske angreb som en mulighed for at overvinde det britiske kolonistyre. Skønt han var modstander af Japans besættelse af Kina, indgik han i hemmelighed et samarbejde med japanerne.

Han udvalgte 30 medlemmer af modstandsbevægelsen, som sammen med ham blev trænet i guerillakrig af japanerne, så de kunne lede kampen mod englænderne. Da japanerne havde nedkæmpet de allierede styrker i Myanmar

indsatte de en burmesisk marionetregering, og Myanmar blev erklæret "selvstændigt".

Aung San og andre medlemmer af frihedsbevægelsen blev indsat som ministre i den nye regering. Et flertal i den nationalistiske bevægelse var dog meget utilfredse med det japanske overherredømme, og Aung San tog i 1945 kontakt med englænderne. En aftale blev indgået, hvorefter Aung San og hans hær på 10.000 mand skiftede side i krigen. Sammen med englænderne generobrede de hovedstaden Yangon, og den 28. august 1945 overgav Japan sig.

Myanmar løsriver sig helt efter krigen

Krigen efterlod et ødelagt Myanmar. Japanernes brutale invasion og den efterfølgende allierede generobring havde lagt alt i ruiner, og antallet af dræbte og sårede civile var enormt.

Men én god ting var der trods alt kommet ud af folkets lidelser. Det stod nu klart for alle, at Myanmars tid som engelsk koloni var forbi. Selvom englænderne forsøgte at opretholde deres dominans, kunne de ikke modstå det voksende krav om burmesisk selvstændighed, der kom fra både den burmesiske nationalistbevægelse og fra international side.

Et af de store problemer var dog, hvordan man skulle tage højde for konflikten mellem burmanerne og Myanmars mange etniske minoriteter, der gennem mange år havde bekriget hinanden indbyrdes. Efter mange forhandlinger enedes man om at indgå i en fælles nationalstat, med det forbehold, at Shan-folket og andre store minoritetsgrupper efter en 10 års periode havde ret til at løsrive sig fra Myanmar og danne deres egne selvstændige stater, hvis de ønskede det.

Det første valg

Det første valg i Myanmar fandt sted i april 1947. Aung San og hans parti, AFPFL vandt næsten alle pladser i parlamentet.

Men bare tre måneder efter valget blev Aung San og seks af hans ministre myrdet i regeringsbygningen. En højreorienteret politiker blev

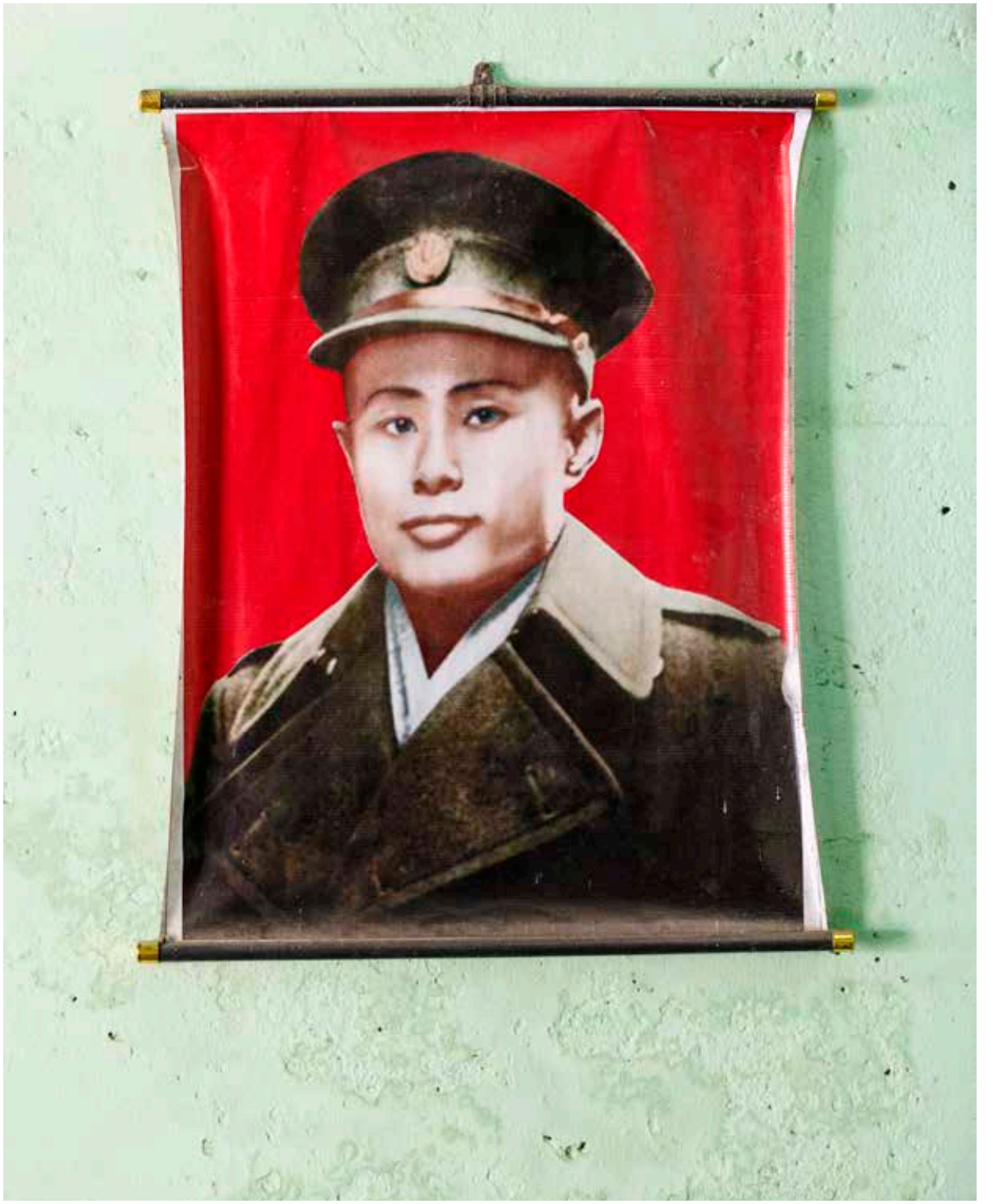

General Aung San, der blev myrdet under et attentat i 1945, hyldes stadig som en helt blandt burmeserne. Her hænger hans portræt i et tehus i Labutta.

Portrætter af Aung San Suu Kyi og hendes far – frihedshelten bogyoke (general) Aung San – side om side med familiefotos i et privat hjem.

senere dømt og henrettet for attentatet. Thakin Nu, der havde været en af Aung Sans nærmeste medarbejdere, blev bedt om at træde til i stedet, og i 1948 blev han den første premierminister i et selvstændigt Myanmar.

Økonomisk kaos

I de følgende år var Myanmar præget af store kriser. Indkomsterne fra riseksporten, der var landets vigtigste indkomstkilde, faldt og faldt i samme takt, som udgifterne til militæret voksede. Ikke mindre end fem forskellige befolkningsgrupper dannede militære grupper, der bekæmpede statsmagten.

Burmanerne, som under det britiske kolonistyre havde været holdt uden for militær indflydelse, besatte hurtigt alle ledende, militære poster og opnåede på denne måde en afgørende indflydelse på Myanmars politiske liv. I 1960 stillede Thakin Nu efter mange års forsøg på at vende udviklingen i Myanmars økonomi op igen. Som en del af valgkampen lovede han de to store etniske minoriteter, mon- og rahkin-folket, delvis selvstændighed.

Det fik straks shan-folket til også at kræve den selvstændighed, som de var blevet lovet nogle år tidligere. Thakin Nu, som på dette tidspunkt havde skiftet navn til U Nu, vandt valget, men situationen i Myanmar var så destabiliseret, at Ne Win, som var en ledende general i den burmesiske hær, uden problemer kunne tage magten ved et kup i 1962.

Socialistisk militærdiktatur

Ne Win udpegede et revolutionært regeringsråd, der udelukkende bestod af militærpersoner. Derefter gik han i gang med at omdanne Myanmar til en socialistisk et-partistat.

Al industri og hele bank- og forretningslivet blev nationaliseret og sat under militær ledelse. Kontakten med den vestlige verden mindskedes, og Myanmar blev et lukket land. I stedet orienterede styret sig mod Kina. I 1981 trak Ne Win sig officielt tilbage, men opretholdt i årene fremover den reelle magt over landet.

Studenterne gør oprør

I 1988 opstod der en folkelig opstand, som udsprang af et slagsmål på et tehus i Yangon, hvor politiet dræbte en studerende. Juntaen slog hårdt ned på demonstrationerne, der fulgte i kølvandet på drabet. Tusindvis af mennesker blev i de næste seks måneder dræbt eller fængslet og tortureret. Andre måtte flygte til blandt andet Thailand eller gå i eksil endnu længere væk.

Efterfølgende udrensede styret de områder, hvor modstanden mod regeringen havde været mest udtalt under opstanden. Styret følte sig dog presset, og det blev besluttet at slå ind på en mere reformvenlig kurs, indføre markedsøkonomi og afholde frie valg. Undertrykkelsen af befolkningen og isoleringen fra omverdenen kom imidlertid til at fortsætte mange år endnu.

Aung San Suu Kyi

I 1988 kom Aung San Suu Kyi, datter af den myrdede frihedshelt Aung San, hjem til Myanmar for at pleje sin syge mor. Suu Kyi havde opholdt sig i udlandet i 25 år. Hun var på det tidspunkt bosat i Oxford og var gift med den engelske tibet-specialist Michael Aris, som hun har to sønner med.

Den anspændte situation i Myanmar i 1988 tændte Aung San Suu Kyis politiske engagement. På rekordtid lykkedes det hende ikke bare at blive medstifter af partiet Den Nationale Liga for Demokrati (NLD), hun opnåede også en enorm popularitet i befolkningen som demokrati- og menneskerettighedsforkæmper. 26. august 1988

Than Shwe var den enevældige leder af militærjuntaen i Myanmar fra 1992 til 2011.

holdt hun sin første officielle tale foran 500.000 burmesere ved Shwedagonpagoden i Yangon.

Aung San Suu Kyi er ikke kun forkæmper for demokrati. Det er et centralt træk ved hende, at hun har ført sin kamp ud fra et konsekvent ikke-voldsprincip, inspireret af Gandhi og Dalai Lama.

I dag kan man selv i den mest ydmyge og afsidesliggende landsbyhytte finde to fotos, der hænger side om side ved husalteret: Aung San Suu Kyi med en blomst i håret – The Lady, som hun kaldes i folkemunde – og hendes berømte far i militæruniform.

Aung San Suu Kyis NLD vandt en overvældende sejr med 59 % af stemmerne ved valget allerede i 1990. Selv var hun blevet sat i husarrest i 1989 og kunne ikke deltage. Militærregeringen nægtede imidlertid at anerkende resultatet og blev siddende på magten. Herefter lagde regimet et betydeligt pres på oppositionen – blandt andet ved langvarige fængslinger og husarrest af etniske ledere og oppositionspolitikere.

Aung San Suu Kyi sad i husarrest i perioderne 1989-95, 2000-2002 og igen fra 2003-2010. Hun modtog Nobels Fredspris i 1990. Michael Aris og parrets to sønner, Alexander og Kim, modtog prisen i Oslo.

Munkene gør oprør

Militærjuntaens styre – med præsident Than Shwe i spidsen som den altdominerende diktator siden 1992 – udviklede sig mere og mere til et regulært "kleptokrati", hvor militæret solgte ud af Myanmars rige naturressourcer, og lederne opbyggede betragtelige personlige formuer på bekostning af og uden skrupler over for befolkningen.

Desuden valgte generalerne at bruge enorme summer på at flytte hovedstaden fra Yangon til den helt nybyggede by Naypyidaw (Kongernes by) 320 km nord for Yangon. Projektet efterlod et hul i statskassen. Derfor fjernede juntaen statssubsidierne til brændstof. Priserne på olie, gas og benzin steg voldsomt fra den ene dag til den anden. Regningen blev med andre ord sendt videre til den i forvejen ludfattige befolkning.

Der skal meget til, at munkene i Myanmar protesterer, men i september 2007 blev juntaens laden hånt om befolkningens tarv nok for dem. I tusindvis gik de på gaderne i Myanmars største byer med risskålene vendt med bunden i vejret – et symbol på at munkene nægtede at modtage gaver fra militæret.

Den gestus er en seriøs trussel mod magthaverne i et buddhistisk samfund: Det betyder, at militære personer ikke kan opnå religiøs fortjeneste.

Juntaen indførte undtagelsestilstand og forbud mod at forsamle sig, men da demonstrationerne voksede dag for dag, satte militæret som tidligere i historien brutalt ind. Militæret skød nu direkte ind i folkemængden, og der blev foretaget arrestationer, forsvindinger og indtrængen i klostre. Opstanden blev slået ned, men billeder og videoklip af de voldsomme begivenheder blev smuglet ud af landet og vist i nyhedsmedier over hele verden.

Ikke mindst den danske instruktør Anders Østergaards prisbelønnede film "Burma VJ", der er sat sammen af dokumentariske optagelser, gjorde verden opmærksom på brutaliteten under opstanden.

Valget i 2010

Det næste parlamentsvalg blev afholdt i november 2010 – altså efter 20 års yderligere militærdiktatur oven på det valg i 1990, som militærjuntaen ikke anerkendte.

Siden 1992 havde Myanmar været enevældigt ledet af general Than Shwe, der havde forarmet en hel befolkning gennem massiv undertrykkelse og kontrol, som blandt andet omfattede statsorganiseret stikkerivirksomhed blandt civilbefolkningen, pressecensur, etniske udrensninger i randstaterne, fængslinger, beslaglæggelser af jord, omfattende korruption og udnyttelse af landets rige naturressourcer til egen og andre ledende militærpersoners fordel.

2010-valget forløb fredeligt, men var langt fra frit og retfærdigt. Der var udbredt svindel i selve valghandlingen og stemmeoptællingen. Samtidig blev flere oppositionspartier og -kandidater, herunder Aung San Suu Kyis parti NLD, udelukket fra deltagelse eller nægtede at stille op på de givne betingelser.

Aung San Suu Kyi selv var under husarrest og kunne derfor heller ikke denne gang deltage

Lokalkontor for Den Nationale Liga for Demokrati (NLD) i en landsby i det sydligste Myanmar. Bag kontoret er byens biograf, der består af et gammelt TV-apparat og madrasser på gulvet.

i valget. 13. november, da valget var gennemført, blev Aung San Suu Kyi løsladt efter årelangt internationalt pres.

I november 2011 blev den udemokratiske lov om partiregistrering ændret på afgørende punkter, hvilket fik NLD til igen at lade sig registrere som politisk parti. NLD stillede derfor også op til suppleringsvalgene, hvor de vandt 43 af 48 pladser i parlamentet, heriblandt Aung San Suu Kyi. Valget ændrede dog ikke ved, at militærets parti USDP stadig har absolut flertal i alle kamre, og sammen med militærets forfatningsgaranterede andel på 25 % af mandaterne i både overhus og underhus er i stand til alene at tage alle beslutninger, også om forfatningsændringer.

Historisk valg i 2015

30. marts 2011 trådte Than Shwe officielt tilbage som Myanmars statsleder, og landet overgik formelt til en civil regering under ledelse af den pensionerede general, nu præsident Thein Sein, der hidtil havde været premierminister i den junta-udpegede regering. Politiske og økonomiske reformer er nu godt på vej i Myanmar, og der er grund til forsigtig optimisme.

Myanmar kan nu se frem til et historisk valg i 2015. Præsident Thein Sein har gentagne gange forsikret, at det demokratiske spor ligger fast og åbner for, at også Myanmars forfatning kan ændres. Blandt de afgørende punkter er bestemmelserne om militærets faste pladser i parlamentet og kriterierne for, hvem der kan vælges til parlamentet og til præsident. I forfatningen står der, at man ikke kan være på valg, hvis man er eller har været gift med en udlænding. Det kriterium skal altså først skrives ud af forfatningen, hvis Aung San Suu Kyi, der fylder 70 år i 2015, skal blive Myanmars næste præsident.

I december 2012 ophævede regeringen forbudet mod private dagblade. Det betød et boom i nye dagblade i foråret 2013.

Bogyoke (general) Aung San Market i Yangon. Det hed tidligere Scott Market. På det meste af førstesalen hører skrædderne og syerskerne til.

Kultur og samfund

Landets økonomi

Selvom Myanmar har rige forekomster af naturressourcer, så har 50 års militærstyre bragt landet økonomisk i knæ. Dårlig regeringsførelse, årtier med væbnede konflikter samt isolation fra omverdenen har medført en stor og udbredt fattigdom. Sammen med Østtimor er Myanmar det fattigste land i Sydøstasien målt på BNP pr. indbygger.

Omtrent 1/3 af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen, særligt i de områder, der er domineret af etniske minoriteter.

Myanmar er primært et landbrugssamfund – landbruget står alene for halvdelen af landets BNP. Industriproduktionen udgør dog nu en stigende andel af Myanmars økonomi, men da over 60 % af landets arbejdende indbyggere er beskæftiget i landbruget, vil den sektor fortsat være en central del af den burmesiske økonomi de næste mange år frem.

Størstedelen af Myanmars eksport udgøres af naturgas, træ og tekstiler. Der produceres desværre også store mængder narkotika i landet. Myanmar er verdens næststørste producent af opium – lige efter Afghanistan – og produktionen af narkotika er fordoblet de seneste fem år. Dette er en af de store udfordringer, som regeringen i Myanmar skal finde en løsning på.

Myanmars vigtigste handelspartnere er Thailand, Indien, Kina og Singapore, men det billede kan også ændre sig. For hvis reformprocessen fortsætter, kan de internationale sanktioner mod at handle med Myanmar blive suspenderet eller helt ophævet. Og mange lande er interesserede.

Allerede nu er mange, store, internationale koncerner på vej ind i Myanmar, og flere lande har valgt at eftergive dele af landets enorme gæld. Norge har eftergivet hele sit tilgodehavende på knap tre milliarder danske kroner, mens Japan har slettet gæld for over 16 milliarder kroner. I 2013 har EU helt ophævet sine handels-sanktioner mod Myanmar – undtaget forbuddet mod at sælge våben til landet. Så forandringerne er sket med rivende hast.

Medier og ytringsfrihed

Censuren af de trykte medier i Myanmar blev afskaffet i august 2012, og i december ophævede regeringen også forbuddet mod private dagblade. Tidligere klippede den statslige censur simpelthen artikler og hele sider direkte ud af udgivelserne, som de af en eller anden grund fandt uegnede til offentliggørelse. Hidtil har det kun været staten, som har udgivet dagblade, mens

private har udgivet uge- og månedsmagasiner. De nye politiske vinde i landet har både betydet, at Myanmar i løbet af foråret 2013 har oplevet et boom af nye dagblade. Og nu kan både private og statslige medier bringe artikler og synspunkter, som for bare få år siden var helt utænkelige at læse i et medie.

Et andet tegn på en langt større ytringsfrihed er, at en tredjedel af personerne på Myanmars såkaldte "sorte liste" er fjernet, og flere eksilburmesere er vendt hjem og deltager nu aktivt i den offentlige debat. Listen indeholder navne på burmesiske og udenlandske statsborgere, som den tidligere militærjunta betragtede som en trussel mod fred og stabilitet. Frie fagforeninger er blevet tilladt, og en del politiske fanger er blevet løsladt. Alle politiske fanger er dog endnu ikke løsladt.

Turisme

Efter at have været et helt lukket land har reformerne de seneste år åbnet helt nye muligheder i form af en spirende turistindustri. I første omgang er det storby- og kulturturisme til fx Yangon, Mandalay, det gamle tempelområde Bagan og Inlesøen, der trækker turisterne til. Myanmars begrænsede infrastruktur er endnu ikke klar til et egentligt turismeboom, men allerede nu begynder nogle rejsebureauer at tilbyde solferier, som vi kender det fra nabolandet Thailand. Det er dog ikke alle områder, man kan frit kan bevæge sig rundt i som turist. De urohærgede dele af landet og Irrawaddy-deltaet – som U-landskalenderen besøgte, og hvor Den Gyldne Pagode foregår – skal man stadig have særlige tilladelser for at få adgang til.

Penge

Valutaen i Myanmar kaldes kyat. Man ser kun pengesedler i omløb, for inflationen er så høj, at mønterne har tabt deres værdi. Tre gange gennem de sidste 30 år har regeringen fra den ene dag til den anden erklæret den gældende valuta for ugyldig, endda uden at tilbyde nogen kompensation. Tilliden til landets valuta er derfor ikke stor. De fleste foretrækker ikke at placere deres penge i bankerne. Kreditkort og hæveautomater findes stort set ikke endnu.

Novicer og en lokal dreng fra Labutta spiller Angry Birds på fotografens mobiltelefon.

Internet og mobiltelefoni på vej frem

At eje en mobiltelefon og en computer med internetforbindelse har hidtil været en både dyr og meget langsom fornøjelse for et fåtal af burmesere. Samtidig har man skullet finde sig i, at alle former for elektronisk kommunikation er blevet overvåget af millitæret.

For få år siden kostede et SIM-kort til en mobiltelefon 500.000 kyat (ca. 3.300 kroner), hvilket er en enorm sum for en almindelig burmeser. Men også dette ændrer sig hastigt nu.

Fra april 2013 blev det muligt at købe et SIM-kort for bare 1.500 kyat (ca. 10 kroner), og med en billig kinesisk mobiltelefon har almindelige burmesere nu en realistisk mulighed for at få en telefon. Flere af de internationale teleselskaber kæmper nu også om at få lov at lave nye mobil-netværk i Myanmar. Præsident Thein Sein annoncerede i januar 2013, at målet er, at hele 80

Privatsponseret bibliotek i Labutta. Selv om de fleste af bøgerne er gamle og slidte, er udvalget langt bedre, end på det minimale offentlige bibliotek rundt om hjørnet.

Mange klostre arrangerer sommerskoler for alle børn, hvor munkene tager sig af en stor del af undervisningen.

% af burmeserne skal have mobiltelefon allerede i 2015. I dag har kun ca. 6 % en telefon.

Sundhed og sygdom

Sygdomme som HIV/AIDS, malaria, tuberkulose og fejlernæring er udbredt i Myanmar. Spædbarnsdødeligheden er en af verdens højeste. Et meget lavt niveau af offentlige investeringer, især i uddannelses- og sundhedssystemet, betyder en alarmerende lav kvalitet og lav adgang til uddannelse og sundhedsydelser for civilbefolkningen. Mere end en fjerdedel af befolkningen har heller ikke adgang til rent vand. Derfor er burmeserne dybt afhængige af selv at samle regnvand og gemme det til den tørre periode.

Analfabetisme og skolegang

Myanmar har – ifølge Verdensbanken – et af de laveste uddannelsesbudgetter i verden.

Alligevel er der ikke er ret mange analfabeter. Det skyldes landets lange tradition for munke- og nonneskoler, hvor piger og drenge bliver undervist i Buddhas lære. Til gengæld arbejder børnene i klosteret med at feje, hente vand og løbe ærinder.

Statsskolerne derimod består af en toårig forskole, fire års grundskole og fire års fortsættelsesskole. Børn begynder skolen, når de er omkring fire år gamle. Mange børn gennemfører dog ikke et helt skoleforløb, fordi forældrene har brug for børnenes arbejdskraft hjemme. Det gælder særligt i landområderne.

Sprog

Det officielle sprog i Myanmar er burmesisk. Det er modersmål for ca. 2/3 af befolkningen. Desuden tales der over 100 sprog, der ligesom burmesisk tilhører sprogfamilien tibeto-burmesisk. Desuden tales der forskellige afarter af karensprog, taisprog og mon-khmer-sprog. Næsten alle sprogene skrives med et alfabet, som er baseret på mon-folkets skrift.

Flaget

Myanmars flag har tre horisontale striber i gul, grøn og rød med en hvid fem-takket stjerne i midten. De tre farver skal symbolisere henholdsvis solidaritet, fred samt mod og beslutsomhed. Stjernen er et symbol for unionen. Flaget blev indført 21. oktober 2010 som erstatning for det socialistiske flag, der havde været i brug siden 1974. Det gamle flag skulle over hele landet stryges af embedsfolk født på en tirsdag. Og det nye flag skal hejses af embedsfolk født på en onsdag. Hvorfor det er sådan, ved ingen med sikkerhed.

Alter ved Shwedagonpagoden i Yangon. De besøgende hælder vand over figurerne som en slags renselsesritual.

For at beskytte sig mod solens stråler smører særligt kvinder og børn den gullige thanaka-creme i ansigtet.

Thanaka laves ved at slibe barken af en særlig træsort og blande pulveret med vand.

Men det kan meget vel være en astrolog, der har givet de anbefalinger. Militærjuntaen var kendt for at rådføre sig med astrologer, når vigtige beslutninger skulle føres ud i livet.

Buddhas lære

Mere end 85 % af Myanmars befolkning er theravada-buddhister. Det er den ældste skole inden for buddhismen, og den tilhører den såkaldte Hinayana-retning. I denne retning har man ansvar for at frelse sig selv – mens det i den lidt nyere Mahayana-buddhisme gælder om at medvirke til at frelse sine medskabninger.

Troen på Buddhas lære gennemsyrer livet fra vugge til grav. Gennem deres liv mediterer de troende over de grundlæggende læresætninger i Buddhas første prædiken:

- Livet indebærer lidelse.
- Lidelse skabes af selviskhed.

For at fjerne lidelse er det nødvendigt at opgive selvisk begær og lidenskab. Kun ved at følge denne lære kan den enkelte befri sig selv fra den stadige tilbagevenden og genfødsel og nå nirvana – den højeste tilstand.

I praksis vil den troende burmeser forsøge at opnå bedre karma og forbedre sit næste liv ved at give munkene i klostrene mad hver dag, ofre gaver til templet og bede regelmæssigt.

Nat – troen på naturens ånder

Indtil buddhismen kom til Myanmar var åndetro – nat – fremherskende. Åndeverdenen består af mange ånder, både gode og onde, som det er nødvendigt at ofre til.

Kong Anawratha, der gjorde buddhisme til statsreligion, indså, at det ville være gavnligt for folkets modtagelse af den nye tro at tillade fortsat tilbedelse af en vis del af ånderne. Han udvalgte derfor 37 ånder, som man fortsat måtte ofre til. Planen virkede, og selv i dag ofrer burmeserne både til Buddha og til de ånder, der beskytter deres hjem og holder ulykker fra døren. Mens Buddha tager sig af fremtiden og de kommende reinkarnationer, kan ånderne give en hjælpende hånd i livet her og nu.

Nederdelen longi går alle i

På alle små og større markeder kan man finde boder, der sælger farvestrålende longi'er – en slags nederdel på ca. to meters længde. Både mænd og kvinder går i longi.

Mændene binder stoffet sammen til en knude, mens kvinderne samler det overskydende stof og stopper ned i linningen ved hoften. Mændenes longi'er er typisk vævet i et ensfarvet eller småternet mønster, mens kvindernes kan have mange forskellige mønstre. Et trænet øje vil også kunne genkende mønstre fra forskellige områder af landet.

Solcremen thanaka

De fleste kvinder og piger smører en særlig, gullig creme i ansigtet, der giver en smuk hud

og beskytter mod solens stråler. Først lægges det beskyttende lag på hele huden, og derefter tegnes et mønster på pande, kinder og næse. Til særlige lejligheder bliver thanakaen, som cremen hedder, lagt fint og kunstfærdigt på som en slags make-up.

Thanaka laves ved at slibe barken af grene fra et lille træ, der vokser i den øvre del af Myanmar, hvorefter pulveret blandes med vand. Det siges, at thanaka også har en god effekt i forhold til akne, så det er ikke ualmindeligt at se teenagere – både drenge og piger – med små thanaka-pletter i ansigtet.

Kunst og kultur

Burmesere er særlig kendt for deres fine lakarbejder og deres forfinede træskærerkunst. Traditionen for at fremstille lakvarer kom til Myanmar fra Kina i omkring år 1000. Siden udviklede man i Myanmar sin helt egen stil, og de fine lakskåle og æsker fremstilles endnu.

Både kvinder og mænd går i longi, men de binder den på forskellige måder.

Hver dag har et skytsdyr. Løven repræsenterer tirsdag.

Den rå lak tappes fra et træ og smøres lag på lag på en skål eller en æske af bambus. Når lakken har fået den ønskede tykkelse, indridses den med fine mønstre og poleres til slut. Særligt fine lakæsker kan tage op til seks måneder at fremstille.

Træskæreri er et af de ældste håndværk i Myanmar. I mange klostre findes fantastiske, udskårne paneler og vinduesskodder af ædle træsorter, som landet er så rigt på.

Inden for de udøvende kunstarter er Myanmar især kendt for det traditionelle danseteater. Talløse ensembler optræder rundt om i landet ved de mange pagodefestivaller, der afholdes i løbet af året i både små og større byer. Temaet for forestillingerne er oftest hentet fra mytologien og fra ældgamle legender om Buddhas liv og virke.

31. marts 2013 gav det danske band Michael Learns to Rock sin første koncert i Myanmar. Bandet har i mange år haft en stor fanskare i det sydøstlige Asien, og deres sange er længe blevet spillet i radioen i Myanmar. Michael Learns to Rock har nemlig været et af de få vestlige bands, der er sluppet gennem juntaens strenge censur. Gruppens popularitet hænger også sammen med, at de synger et så tydeligt engelsk, at unge burmesere har brugt sangene til at øve sig på i engelskundervisningen. Michael Learns to Rock

blev det første vestlige band til at spille i det hidtil så lukkede land.

Til udendørskoncerten, der fandt sted i Folkets Park i Yangon, var der 15.000 tilskuere, og mange havde forgæves forsøgt at få en billet. Efter koncerten sagde bandets trommeslager Kåre Wanscher til dagbladet Politiken: "De har ingen klappekultur. Når et nummer var færdigt, var de helt stille. Når vi så gik i gang med næste nummer, så var de på igen".

Også internt i Myanmar er der begyndt at dukke vestligt inspirerede rockbands op. Et af de mest populære bands hedder Iron Cross.

Chinlon

Overalt hvor man kommer hen i Myanmar – midt på gaden i Yangon, på sportspladser og ude i landsbyerne – vil man kunne se små grupper af drenge og mænd i alle aldre spille en lille flettet bold til hinanden.

Spillet og bolden hedder chinlon (rund kurv) og er Myanmars nationalsport. Det giver en karakteristisk klik-lyd, når en spiller rammer bolden. Spillet går i al sin enkelthed ud på at holde bolden i luften, mens spillerne skiftevis indtager en position midt i kredsen. Spillet er i høj grad æstetisk, og i turneringer gives der points for hvilke tricks af forskellig sværhedsgrad, som spillerne bruger.

Det handler ikke om at tabe eller vinde, men om at spille smukt. Det siges, at der findes over 200 forskellige måder at røre bolden på. Også piger spiller chinlon og optræder med deres kunnen til shows, festivaler og lignende.

Mad

Det burmesiske køkken er præget af de lande, som Myanmar deler grænser med. Både det indiske, thailandske og kinesiske køkken har inspireret den burmesiske menu. Til morgenmad spiser de fleste "mohinga", en kraftig suppe baseret på fiskefond og fyldt med risnudler, friske urter og chili.

Ris, fisk, kylling og grøntsager udgør basiskosten for resten af dagens måltider. Det er almindeligt, at deltagerne i måltidet får hver sin skål ris og deler resten af retterne.

Bortset fra suppe, der spises med ske, og nudler, der spises med pinde, er det almindeligt at spise med fingrene uden for de større byer. Bliver man inviteret til at spise hos en burmesisk familie, skal man ikke forvente, at kvinden i huset sidder med ved bordet. Det er nemlig gammel tradition, at hun spiser inden gæster ankommer, så hun kan betjene gæsterne bedst muligt. Som gæst vil man også kunne opleve, at der bliver serveret mad, uden at værterne selv spiser med.

Vandfestivallen Thingyan

Årets største fest i Myanmar er vandfesten, der afholdes i forbindelse med nytår. Festen finder sted i marts eller april. Den endelige dato fastlægges af astrologer i forhold til fuldmåne. Festen strækker sig over tre eller fire dage og indebærer, at alt og alle overhældes med litervis af vand. Bevæger man sig på gaderne i dagtimerne, vil man med stor sandsynlighed blive overhældt med spandevis af vand og ramt af vandkaskader fra vandpistoler, haveslanger og brandslanger. Afvaskningen symboliserer, at man vasker det gamle år væk og tager hul på et nyt og rent. Hver aften kl. 18.30 stopper vandpjaskeriet, og i løbet af aftenen fester og spiser man.

Navne

Man bruger ikke efternavne i Myanmar. Det er derfor ikke muligt ud fra navnene at finde ud af, hvem der er i familie med hvem. Kvinder bevarer deres eget navn ved giftermål, og børn kan gives navne, der helt adskiller sig fra deres fars eller mors. I Myanmar har man også ret til at skifte navn, så ofte man vil, og det er helt almindeligt at tage et nyt navn, hvis man mener, at det gavner én.

Chinlon er Myanmars nationalsport og der spilles med den lille kurvebold i landsbyer, på sportspladser og på fortovene i Yangon. Der holdes også store mesterskaber og vises chinlon i tv.

Ris, fisk, kylling og grøntsager er hovedingredienserne i det burmesiske køkken.

Historien i elevbogen "Rejsen til den gyldne pagode" foregår i floddeltaet i det sydlige Myanmar og i den tidligere hovedstad Yangon.

Geografi og natur

Med sine 678.000 kvadratkilometer er Myanmar omkring 15 gange større end Danmark.

Landet ligger omkranset af Bangladesh og Indien mod nordvest, Thailand og Laos i øst og af Kina mod nordøst. Det anslås, at Myanmars befolkning er på 49 millioner mennesker. Heraf lever langt over halvdelen i små landsbyer.

Irrawaddyfloden

Myanmar gennemskæres af flere store floder. Den mest betydningsfulde af dem er Irrawaddyfloden, der leverer vand og frugtbarhed til dyrkningen af ris ned gennem hele landet. Den har sine vigtigste udspring i 5-6000 meters højde ved grænsen til Tibet og Indien.

Irrawaddy er Myanmars hovedpulsåre. Med sin længde på 2150 km forbinder den det nordlige højland med det flade sletteland mod syd. Der er kun få veje i Myanmar, og floden har gennem tiderne været den vigtigste transportvej for Myanmars befolkning.

Irrawaddy danner et kæmpemæssigt delta i det sydlige Myanmar, før den løber ud i det Indiske Ocean. Her foregår fortællingen i Den Gyldne Pagode. I dette delta dyrkes det meste af den ris, der udgør burmesernes basisføde. Derfor kaldes deltaet også for "Myanmars riskammer".

I Myanmar fortælles det, at regnens gud, Indra, havde en elefant med tre hoveder. Den sprøjtede en vældig vandstrøm ud fra sin ene snabel, der blev til en mægtig flod. Floden fik sit navn efter elefanten, som hed Airavata – i tidens løb er navnet blevet til Irrawaddy.

Opium fra Den gyldne trekant

Området, hvor Myanmar, Laos og Thailand

Plastaffald fra Irrawaddyfloden skyller hver dag ind i havnen i Labutta.

I modsætning til flere af nabolandene har Myanmar endnu ikke sat afgørende ind over for opiumsdyrkningen i Den gyldne Trekant.

mødes, kaldes den gyldne trekant. I dette område dyrkes mere end halvdelen af verdensproduktionen af opium til illegalt brug.

Opium har været benyttet som narkotisk middel i mindst 2000 år. Man mener, det var arabiske købmænd, der førte opiumsplanten til Asien for omkring 1000 år siden. Opiumsdyrkningen blev dog først et alvorligt problem i det 18. århundrede, hvor englænderne og senere franskmændene koloniserede store dele af Indokina og Asien. Opiumsdyrkningen gav store og hurtige profitter, og koloniherrerne iværksatte derfor intensiv opiumsdyrkning i den Gyldne Trekant.

Efter en årelang og intensiv indsats er den illegale opiumsdyrkning efterhånden blevet udryddet i Thailand, men i Myanmar foregår der stadig en omfattende produktion.

De militære magthavere i Myanmar har tidligere været anklaget for at være dybt involveret i narkotrafikken og for at beskytte lokale opiumskonger. Men med de seneste, demokratiske reformer og åbningen over for det internationale samfund oplever Myanmar nu et øget pres for at tackle sine narkotikaproblemer. I Myanmar selv er der efter sigende også blevet flere og flere stofmisbrugere. Særligt i de områder af landet, hvor opiumsvalmuerne dyrkes, er en stor del af den lokale befolkning blevet misbrugere.

Klima og landskab

Myanmar ligger i det tropiske bælte og har monsunklima. Året opdeles i tre hovedårstider. Vinteren er den tørre tid og varer fra november til slutningen af februar med temperaturer mellem 21 og 28 grader de fleste steder.

I begyndelsen af marts stiger temperaturen hurtigt, og fra midten af måneden og april ud kan det blive op til 45 graders varme i det centrale Myanmar.

Regntiden begynder i maj. Helt frem til oktober er der hver eftermiddag og aften voldsomme regnskyl. Luftfugtigheden er høj, og klimaet er hedt. Regnen bæres af monsunvinden, der kommer fra Den Bengalske Bugt.

I det centrale Myanmar er klimaet påvirket af flere bjergkæder, hvilket lokalt giver et noget anderledes klima. Faktisk finder man her det absolut mest tørre område i Sydøstasien, hvilke også giver en anden type vegetation end i resten af landet. Her vokser der kaktusser og akacietræer mange steder.

Langs kysterne, i de store deltaområder, består den naturlige vegetation af tropisk regnskov og mangroveskove, mens den østlige del af Myanmar og specielt Shan-plateauet er dækket af store teaktræsskove og andre ædle træsorter.

Skovbrug

Næsten halvdelen af Myanmar er dækket af skov. Heraf er omkring 15 % teakskove, og teaktræ er en af Myanmars vigtigste eksportartikler. Landet står for omkring 90 % af verdens teaktræspro-

duktion, og teaktræ fra Myanmar anses for at være det bedste i verden.

Meget af det træ, der eksporteres, bliver dog fældet illegalt og smugles til Thailand, hvor det videresælges. Det er sjældent lokale folk, der tjener på denne handel, som tidligere var kendt for at finansiere store dele af militærets aktiviteter. En del af træet kommer fra skovene mod nord. Efter fældning slæbes det til Irrawaddyfloden af elefanter, bindes sammen til flåder og starter derefter en flere uger lang rejse ad floden mod syd.

Risdyrkning

Myanmars vigtigste eksportkilde er ris. Før Anden Verdenskrig var Myanmar verdens største eksportør af ris, men i løbet af krigen faldt produktionen drastisk og nåede ikke sit tidligere niveau igen før 1964. Siden da er produktionen steget støt. I 2012-13 eksporterede Myanmar 2,1 millioner ton ris, hvilket er langt mere, end landet årligt har eksporteret i de foregående 46 år.

Råstoffer

Myanmar har store uudnyttede naturressourcer. Dels store olie- og gasforekomster, som indtil videre kun udvindes på forsøgsbasis af internationale olieselskaber, dels store forekomster af jern, bly, sølv, guld, plutonium, zink og kobber, som også kun udvindes sporadisk.

Ædelsten

Myanmar er kendt for sine ædelsten. Rubiner, safirer, smaragder og jade, topaser og ametyster. Rubiner fra Myanmar anses for de fineste i verden på grund af deres dybrøde farvespil. Udvindingen af ædelsten er i dag nationaliseret, men salg af ædelsten blev i mange år brugt af lokale bjergbefolkninger til at finansiere modstandskampen mod det centrale styre.

Dyr i Myanmar

I de områder af Myanmar, der stadig er dækket af urskov, findes et rigt og varieret dyreliv. Elefanter, tigre, leoparder, bjørne, bøfler, hjorte, aber og adskillige slangearter lever stadig vildt i disse områder, selvom deres antal er svundet ind på grund af illegal jagt.

Folk i Myanmar er ikke kendt for at have hverken hus- eller kæledyr. De fleste buddhister slår ikke dyr ihjel, men spiser gerne kød. Så oftest må de købe kødet hos en kristen eller muslimsk slagter.

Efter mange års nedgang har Myanmar nu igen fået gang i eksporten af ris.

Myanmar er kendt for sin produktion af fine ædelsten.

De store tropiske regnskove er hjemsted for et meget varieret dyreliv.

Befolkningen i Myanmar

Myanmars omkring 49 millioner mennesker er ikke ét homogent folkeslag, men består af mindst 67 forskellige etniske grupper, der taler over 200 forskellige sprog.

Burmanerne

Burmanerne udgør ca. 68 % af befolkningen og er hovedsagelig bosat i de frugtbare lavtlandsområder, hvor de dyrker ris. Burmanerne indvandrede oprindeligt fra det sydlige Kina. De er de egentlige magthavere i landet, og det er deres sprog, burmesisk, der er landets officielle sprog. Gennem tiderne har de ofte været i væbnet konflikt med andre af befolkningsgrupperne – konflikter der fortsat præger samfundet.

Shan-folket

Shan-folket er den næststørste gruppe og udgør ca. 9 % af befolkningen. Shan, eller tai, som de kalder sig selv, er tæt beslægtede med de folk, der bor i Thailand og i visse dele af Laos. Under englændernes styre bevarede de til en vis grad deres selvstændighed. Shan-folket er et af de folk, der under militærregimet var i stadig konflikt med magthaverne. De har dannet guerillahære og har i perioder kontrolleret visse dele af deres territorium. Disse hære er i vidt omfang blevet finansieret ved dyrkning og salg af opium. Tusindvis af civile shan-folk har måttet flygte eller er blevet fordrevet fra deres landsbyer af hæren. Mange bor nu i Thailand langs grænsen til Myanmar.

Karenerne

Karen-folket udgør ca. 7 pct. af befolkningen og har op gennem historien altid modsat sig burmanernes dominans. De har som Shan-folket deres egen stat i den sydlige del af landet, op mod Thailand. Karenerne har også dannet guerillahære og er den befolkningsgruppe i Myanmar, som styret har haft sværest ved at få under kontrol.

I kolonitiden blev de favoriseret af englænderne, der brugte dem som soldater til at holde burmanerne i skak. Mange karenere er kristne, da der har været mange baptistmissionærer fra USA i området.

Rakhine

Arakan/Rakhine-staten ligger ved grænsen til Bangladesh, og indbyggerne udgør 4 % af Myanmars befolkning. Arakan var selvstændigt kongedømme indtil 1784, da den burmesiske konge erobrede det. I 1500- og 1600-tallet havde portugisiske søfolk stor indflydelse i Arakan. Fra 1826 blev området en del af Britisk Burma. Ca. en tredjedel af befolkningen er muslimer, heriblandt rohingya-folket, der er statsløse, fordi mange burmesere ser dem som ulovlige indvandrere fra nabolandet Bangladesh. Forholdet mellem rohingyaerne og burmanerne har altid været anspændt. Spændingerne voksede markant i juni 2012 og har resulteret i meget voldelige sammenstød. Tusinder er drevet på flugt og bor i flygtningelejre under kummerlige forhold.

Mon

Mon-folket er Myanmars ældste folk. De udgør i dag kun omkring 2 % af befolkningen, men var indtil burmanernes ankomst den mest magtfulde befolkningsgruppe i området. I dag er de i høj grad assimileret ind i den burmanske kultur og levevis, men de taler stadig deres eget sprog og har deres egen stat.

Chin-folket

Chin-folket udgør 2 % mod vest ved grænsen til Indien og Kachin 1,5 % i det nordlige område langs grænsen til Kina og Indien.

Kachin-folket

Den største befolkningsgruppe i delstaten Kachin i det nordøstlige Myanmar. Stærke kræfter blandt Kachin-folket har i årtier kæmpet for en selvstændig stat. En våbenhvile mellem regeringen, og de væbnede Kachin-grupper holdt i 17 år konflikten i ave, men i juni 2011 brød aftalen sammen, og konflikten blussede voldsomt op. Det førte til store fordrivelser af civile, så det vurderes, at over 75.000 civile nu bor i flygtningelejre. I maj 2013 indgik regeringen en aftale med Kachin Independence Organization – ikke en våbenhvile, men snarere en hensigtserklæring om våbenhvile. Det har dog dæmpet konflikten (redaktionen sluttede i august 2013).

Da katastrofen ramte Irrawaddy-deltaet

Den voldsomme, tropiske orkan Nargis regnes for den mest ødelæggende naturkatastrofe, der har ramt Myanmar i landets historie. Det anslås, at den kostede 140.000 menneskeliv i regionen og et stort antal sårede, mens 2,4 millioner mennesker helt eller delvist mistede deres hjem og hele deres livsgrundlag. Blandt de omkomne var flest kvinder og børn.

Orkanen Nargis går i land

2. maj 2008 ramte Nargis hele kysten i det sydvestlige Myanmar, dér hvor Irrawaddyfloden forgrener sig ud i et vældigt og frugtbart deltaområde. Katastrofen var så voldsom, at de fleste burmesere i deltaet stadig kun nødig omtaler den.

Der ligger utallige landsbyer i deltaet, spredt langs den grønne flod og dens bifloder. Kun de færreste af områdets mange indbyggere vidste, at en mægtig orkan samlede kræfter i Den Bengalske Bugt og var på vej direkte mod deltaet med vindhastigheder omkring 210 km/t og vindstød på over 250 km/t. Regeringen hævder, at de havde udsendt et varsel to døgn før i de statslige medier, men kun få synes at have hørt det eller forstået alvoren.

I lang tid så det ud til, at Nargis ville miste meget af sin kraft, før den gik i land, men i det sidste døgn, før den ramte kysten, tog den voldsomt til i styrke. En sådan orkan kaldes også en tropisk orkan.

Da Nargis ramte deltaet, var det for sent at komme i sikkerhed. Det er også svært at finde sikre steder, for det lavtliggende landskab har ikke mange højderygge at søge tilflugt på. Det hjælper heller ikke at søge ly i husene, for de er oftest ganske lette og skrøbelige – bygget af træ, bambus og palmeblade. Kun murstenshuse bygget på solide fundamenter kunne modstå orkanen, og dem var der ikke mange af.

Nargis ramte kysten med fire meter høje bølger. Den rev dyr, huse, både og mennesker med sig og lagde hele skove ned.

Nargis bevægede sig langt op gennem deltaet og nåede helt til millionbyen Yangon, hvor træer og elmaster blev revet omkuld. Byen var uden el og vandforsyning i dagevis.

Øjenvidne: Palmerne reddede liv

En mand fra landsbyen Lay Yin Kwin, der ligger helt ud til havet, fortæller os om katastrofen: Da han opdagede, at huset ville kollapse, surrede han sig fast til en palme og svøbte familiens næsten nyfødte pige i en longi, som han bandt på ryggen. Hans hustru og den ældste datter bandt sig fast til en anden palme 20 meter væk. Her måtte de blive natten over, mens stormen rasede, og den hårde regn piskede så voldsomt ned, at den slog huller i huden. Tilsvarende historier fortæller mange af de overlevende, vi mødte på vores rejse i området: De høje og stærke palmer reddede mange menneskeliv.

Et frygteligt syn da solen stod op

Da stormen endelig lagde sig, og solen stod op den følgende dag, blev de overlevende vidne til et syn, de aldrig vil glemme.

I de 37 landsbyer, der blev hårdest ramt, var stort set alt revet væk eller lagt ned. Hele landsbyer var blevet udraderet, og familiemedlemmer, naboer og okser flød livløse omkring i vandet eller var forsvundet for altid. De havde mistet kræfterne eller var blevet ramt af hårde eller skarpe genstande, der blev kastet rundt i bølgerne.

Også mange af de livsvigtige både var blevet slået til pindebrænde eller ført bort af vandmasserne. Afgrøderne og fødevarelagrene var ødelagte, og drikkevandsforsyningerne var forurenet af saltvand og jord.

En af de første vigtige opgaver, de overlevende skulle finde overskud til midt i dette kaos, var at begrave eller brænde de døde for at undgå udbrud af epidemier.

Hjælpen kom sent

Indbyggerne i deltaet havde nu brug for hurtig nødhjælp i form af mad, medicin, rent drikkevand, telte, nødgeneratorer og psykologisk krisehjælp. Flere af de overlevende fortæller, at de hellere ville have været døde end at opleve, at både deres børn og ægtefælle var forsvundet.

Men hjælpen lod vente på sig. Regimet ville gerne tage imod selve nødhjælpen, men nægtede i mange dage at give de internationale nødhjælpsorganisationers medarbejdere adgang til landet, selvom regimet ikke selv havde noget katastrofeberedskab, der var bare i nærheden af at kunne håndtere ødelæggelser i dette omfang. Regimet var desuden mere optaget af den forestående folkeafstemning om en ny grundlov; en folkeafstemning, der trods katastrofen blev gennemført blot en uge senere.

Nyheden om katastrofen chokerede mange almindelige burmesere, som bogstavelig talt smed, hvad de havde i hænderne og begav sig sydpå for at hjælpe til. Det samme gjorde et stort antal munke fra hele landet. Der var imidlertid

Den tropiske orkan, der ramte Irrawaddy-deltaet i 2008, efterlod mange børn forældreløse.

ikke meget, de kunne stille op. For det første var vejene svært fremkommelige eller helt forsvundet. For det andet skal nødhjælp være organiseret for at have en effekt. Først efter et massivt internationalt pres valgte regimet at åbne grænserne. 23. maj, næsten tre uger efter orkanen, fik de internationale nødhjælpsorganisationer endelig adgang til det katastrofehærgede område, og præsident Than Shwe selv talte først til befolkningen 18. maj.

Livet efter Nargis

Indbyggerne i de omkring 500 landsbyer i den del af deltaet, hvor Den Gyldne Pagode foregår, Labutta Township, er stadig her fem år efter Nargis i gang med at genopbygge en hverdag.

I en del af de hårdest ramte og mest udsatte landsbyer har internationale nødhjælpsorganisationer nu bygget godt funderede murstenshuse, der fungerer som skoler og forsamlingshuse, men som også skal være sikkerhedshuse, hvor indbyggerne kan søge ly, hvis en ny tropisk orkan skulle ramme deltaet.

I mange byer er der desuden boret drikkevandsbrønde, og man er begyndt at indsamle og opbevare regnvandet på nye måder. Desuden har man fået evakueringsplaner, så alle ved, hvad de skal gøre, når der kommer orkanvarsler.

De mange omkomne under Nargis har betydet, at nogle landsbyer har fået reduceret indbyggerantallet meget kraftigt. I en landsby, vi besøger, fortæller byens leder, at landsbyen nu har ca. 1000 indbyggere. Før Nargis gik i land var der 5000. Samtidig må de kæmpe med, at en del af de ressourcestærke, tilbageværende indbyggere søger arbejde andre og tryggere steder i landet.

I hovedbyen Labutta er der anlagt en ny bydel på større afstand af kysten med strategisk placerede diger. Endnu er det dog kun embedsfolk, der er flyttet ind her. Dels har de færreste råd til at flytte til den nye bydel, dels foregår al handel stadig fra tidlig morgen nede ved havneområdets livlige marked.

Forældreløse børn fra katastrofen i 2008 har fundet en ny tilværelse i Love Villa - der er etableret af syvendedags-adventister i byen Myaung Mya.

Børnene og deres rettigheder

Nargis gik hårdt ud over børnene i deltaet. Mange af de omkomne var børn, og mange af de overlevende børn blev forældreløse. De er efterfølgende blevet optaget i andre af landsbyens familier, bor på børnehjem eller er blevet taget hånd om af klostrene, hvor de nu lever som børnemunke- og nonner.

Et af børnehjemmene er Love Villa, der ligger i byen Myaung Mya, ca. 100 km nord for Labutta. Love Villa drives af syvendedagsadventister. Her bor børnene i huse, der bestyres af en plejefamilie og hver rummer syv-otte forældreløse drenge og piger. De bliver en del af familien, kommer i skole, har pligter og leger med de andre børn. Målet er at få sluset børnene ud i samfundet med en god skolegang i bagagen.

Skolegang er i det hele taget et vigtigt tema efter Nargis. Over halvdelen af skolerne forsvandt helt eller blev ødelagt af orkanen. Selvom nødhjælpsorganisationerne har hjulpet med at bygge nye skoler, mangler man i de små, fattige landsbyer stadig helt basale skoleting som blyanter og kladdehæfter.

I landsbyen Nyi Naung viser en lærerinde et kort over Myanmar, som de selv har produceret med forhåndenværende materialer.

Et andet problem er, at genopbygningen og sikringen af familiernes levegrundlag har betydet, at mange børn tages ud af skolen, så de kan hjælpe til i hjemmet. Situationen efter Nargis har vist, hvordan et manglende katastrofeberedskab og en dårligt fungerende infrastruktur får meget alvorlige og langvarige konsekvenser for børns liv og rettigheder, fx i forhold til mad, sundhed, skolegang, udvikling og beskyttelse.

På besøg i saltmarken

Meget af fortællingen i Den Gyldne Pagode foregår ude ved Myanmars saltmarker.

I den sydligste del af Irrawaddy-deltaet er der salt nok i flodvandet til, at man kan udvinde det. Ser man på et satellitfoto over dette område på Google Maps, kan man tydeligt se de hvide marker, hvor de høster salt i den tørre del af året, hvor temperaturerne kommer over 40 grader midt på dagen.

Systemet er enkelt. Vandet pumpes op fra floden og ledes ind i et system af lave markbassiner, hvor det får lov at fordampe i varmen. Saltindholdet måles løbende, og vandet ledes videre fra bassin til bassin, indtil saltkrystallerne er klar til at blive høstet. Saltet rives sammen og bæres i kurve hen til en plads foran lagerbygningen, hvor det får lov at ligge, til det er tørt og klar til at blive sendt af sted på en lille flodbåd.

Den pris, ejeren af saltmarken kan forhandle sig frem til med opkøberne i Yangon, svinger fra sæson til sæson, så det kræver en god indsigt i tendenser på det sydøstasiatiske saltmarked og is i maven, så man kan slå til på det rigtige tidspunkt. Men hverken kvaliteten af saltet eller raffinaderiets behandling af det kan konkurrere med det meget hvidere salt, der nu importeres fra Thailand. Det presser prisen ned.

Saltmarkens ejer har bygget rækker af små hytter langs marken, hvor enlige sæsonarbejdere og hele familier bor. Hytterne er lige præcis store nok til, at en familie kan sove på sivmåtter eller krybe i ly for den bagende sol. Skal man på toilettet, må man ud på en bådebro, hvor der for enden er mulighed for at trække et stykke stof for.

Uden for en af hytterne er der opsat et solcellepanel. Her kan man få opladet batterier, som kan give lidt lys, når solen efter en kort, men dramatisk nedgang forsvinder omkring kl. 19. Ud over det er her ingen strøm. I hytten sidder nogle små børn på gulvet og ser en tegnefilm på en mobil dvd-afspiller med strøm fra et solopladet batteri.

Ejeren er godt klar over, at det ikke er de bedste betingelser, han har at tilbyde arbejderne, men familierne får trods alt mad, lidt penge og tag over hovedet.

Når saltet er høstet og skyllet, lægges det til tørre.

Markerne består af forbundne bassiner. Når saltindholdet i vandet er højt nok, begynder saltet at krystallisere og kan til sidst høstes.

Overblik over materialet og mulighederne i undervisningen

Undervisningsmaterialet består af:

1 **Elevbogen**
Rejsen til den gyldne pagode.

2 **Lærervejledning + DVD**

3 **Hjemmesiden**
www.u-landskalender.dk
- *Elev-univers* med fotohistorie-editor til opgaver og fakta at gå på opdagelse i styret af opgaveforløbene (rummer film, fakta, opdagelses-panoramaer, billeder og lyd).
- *Lærer-univers* med opgaveark til udprint, samtaletemaer, billedserier, film og evalueringsværktøj.

Fag og klassetrin

Materialet er målrettet 1.-4. klassetrin og giver flere muligheder for at tilrettelægge et spændende forløb, hvor de mest oplagte fag at involvere er dansk, kristendomskundskab og natur/teknik. Fag som hjemkundskab og billedkunst kan også inddrages.

Tre tilrettelagte forløb

I denne del af lærervejledningen finder du tre forslag til undervisningsforløb: *Et litteraturfagligt forløb i dansk*, et *tværfagligt forløb i dansk og kristendomskundskab* og et *natur/teknik-forløb*, der spiller meget fint sammen med de to andre forløb.

Trinmål

Under "Forslag til undervisningsforløb" kan du se, hvilke trinmål du inddrager ved at arbejde med de tre forløb.

Didaktisk metode

Didaktisk lægger materialet op til, at eleverne selv skal undersøge, observere, danne hypoteser og formidle stof – altså en metode, der hænger godt sammen med metodikken i Fælles Mål. Det gælder ikke mindst for de opgavetyper, hvor der arbejdes med Natur/teknik.

Med eller uden IT

Eleverne får det fulde udbytte af undervisningsmaterialet, hvis I bruger mulighederne på u-landskalender.dk, men det er også muligt at gennemføre et forløb uden brug af computere.

I det følgende gennemgås materialet. Du får det bedste overblik over materialet og gennemgangen på de følgende sider, hvis du sidder ved en computer og har elevbogen liggende ved siden af.

Hvordan finder jeg hjemmesiden og opgaverne efter 2013?

Midt i 2014 begynder hjemmesiden www.u-landskalender.dk selvfølgelig at blive præget af næste års land og næste års undervisningsmateriale.

Men alt det indhold, opgaver, aktiviteter og læreruniverset, der beskrives i denne lærervejledning, vil du stadig kunne finde og bruge. Du skal til den tid bare gå ind og finde det under "sidste års materiale" eller under "Rejsen til den gyldne pagode".

Eller du kan i årene fremover gå direkte ind til dette års website med denne adresse: http://2013.u-landskalender.dk

BØGERNE OG FILMENE

Elevbogen:
Rejsen til den gyldne pagode.
I Rejsen til den gyldne pagode, der er skrevet af forfatteren Josefine Ottesen, møder vi et søskendepar, pigen Sanda og hendes bror Ye, der bor i den sydlige del af Irrawaddy-deltaet.

Børnene mistede deres forældre under den tropiske orkan Nargis, der ramte deltaet med voldsom styrke 2. maj 2008. De bor nu under fattige kår hos en familie, der ejer en saltmark. Børnene hjælper til med arbejdet. Til gengæld har de tag over hovedet og mad i maven.

Sanda og Ye finder ud af, at de har en morbror, som bor i millionbyen Yangon, Myanmars tidligere hovedstad. Historien handler om, hvordan børnene begiver sig af sted for finde morbroderen, der hedder Zaw, i Yangon – byen med den gyldne pagode, den berømte Shwedagonpagode.

Bogen er rigt illustreret med fotos, illustrationer, faktabokse og billedtekster. Dertil indeholder bogen tre burmesiske fabler og tre fakta-sider. Her kan eleverne finde mere viden om vand og saltmarker, børneliv og buddhisme samt historiefortælling – som alt sammen kan bruges i elevernes arbejde med opgaverne.

Markedet i Labutta. Der findes meget få biler i deltaet, så transporten foregår med cykler, både, knallerter og små traktorer, der kaldes en "ding-dong".

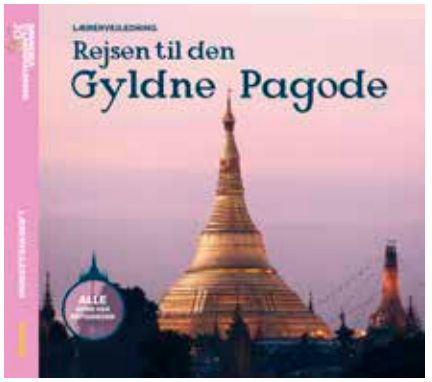

Lærervejledningen
Forrest i denne lærervejledning finder du faktasektionen "Fakta om Myanmar". Her får du en god introduktion til, hvad Myanmar er for et land.

Du finder blandt andet afsnit om landets historie, geografi og folkeslag – og afsnit, der er direkte baggrund til elevbogen, bl.a. et om den tropiske orkan Nargis og hvilke konsekvenser, den har haft for den fattige befolkning i Irrawaddy-deltaet.

DVD'en og filmbanken
Forrest i den trykte lærervejledning ligger en DVD med en række film, som du kan bruge i undervisningen.

Der er dels de film, der er lavet specielt til dette undervisningsmateriale, og som eleverne kan møde rundt omkring på hjemmesiden. Dels er der fire film fra DR om "Nørd på eventyr i Myanmar". Og endelig en række småfilm, Danmarks Radio har lavet fra Myanmar, og som vil blive vist ind gennem efteråret på DR's kanaler.

Forrest i lærervejledeningen kan du se en oversigt over filmene.

Har du ikke DVD'en, kan du finde de fleste af filmene i filmbanken i hjemmesidens læreruniverset.

HJEMMESIDEN

Hjemmesiden for Børnenes U-landskalender har i år tre sektioner, hvoraf de to er lavet specielt til brug i undervisningen – en til lærere og en til elever. Her er alt indholdet skræddersyet til undervisningsforløbene omkring Rejsen til den gyldne pagode.

Du kan læse om indholdet, og hvordan du og eleverne bruger det her.

Men selve forsiden på U-landskalenderens hjemmeside er dog også rettet til alle andre børn i Danmark – fordi den også er hovedindgang for Danmarks Radios og Dansk Flygtningehjælps aktviteter omkring U-landskalenderen.

FORSIDEN
- vejen ind til skolesiderne
Hvis du går ind på forsiden til hjemmesiden, www.u-landskalender.dk (fra 2014 og frem skal du skrive http://2013.u-landskalender.dk), møder du først U-landskalenderens fælles forside. Det er en fælles vejviser, der leder ind til Danmarks Radios websider om U-landskalenderen, Dansk Flygtningehjælps websider og til Danidas sider omkring Rejsen til den gyldne pagode.

LÆRERUNIVERSET
– opgaver og materialer til undervisningen
På hjemmesiden får du adgang til en række sider til lærere.

Gå til forsiden, vælg menupunktet "Undervisning", og vælg lærersektionen for "Rejsen til den gyldne pagode". Der er også et lille link til lærere nederst på de fleste andre sider.

I læreruniverset finder du:

- *De 12 opgaveark*, der henvises til i beskrivelserne af undervisningsforløbene. De ligger klar til udprint.
- *Forslag til samtaler* med eleverne
- *Forslag til aktiviteter*
- *En billedbank,* der indeholder billedserier klar til brug - de kan downloades, og de kan vises på fx den elektroniske tavle eller bruges i egne produktioner på skolen (fx i Word/PowerPoint osv.). Billedserierne rummer bl.a. alle de vigtigste fotos fra elev-universets temaer på hjemmesiden, fotos fra lærervejledningens faktasektion, fra elevbogen m.v.
- *En filmbank,* som rummer en del af de film, der er på hjemmesiden og på lærervejledningens DVD (se ovenfor).
- *Adgang til denne lærervejledning samt elevbogen* i PDF'er egnet til visning på skærm samt PDF'er egnet til at printe ud.
- *Faktasider* med links og info om Børnenes U-landskalender, årets hjælpeprojekt i Myanmar og Dansk Flygtningehjælps undervisningsmateriale, der er rettet mod 4.-6. klassetrin.

OPDAG MYANMAR
- fakta og inspiration til eleverne
På denne side kan eleverne se fotoserier og småfilm om Myanmar. Der er også forskellige fakta om landet. Flere af elementerne på siden kan du bruge, når du introducerer eleverne til undervisningsforløbene. Du kan også lade eleverne undersøge siden selv og bagefter i klassen spørge ind til, hvad de har opdaget, hvad der var spændende, og hvad de undrer sig over. Alt indholdet kredser tæt omkring emner, som eleverne møder og skal arbejde med.

Opdag Myanmar - det åbne børneunivers: Denne side er ikke en del af elevuniverset og opgaveforløbet. Den er åben for alle børn og beregnet på alle dem, der følger julekalenderen i DR eller har låge-julekalenderen derhjemme. Men den er fyldt med ekstra viden om Myanmar, som dine elever også kan sendes på opdagelse i. Den er lavet som en meget "lang" side, hvor børnene scroller ned gennem forskellige emne-områder.

Denne side er dog tilrettelagt, så den også kan ses af alle andre børn i Danmark – alle dem, der følger U-landskalenderen i tv, har låge-julekalenderen eller arbejder med Dansk Flygtningehjælps materiale til mellemtrinnet.

UNDERVISNING
- elevernes eget arbejds-univers

Tryk på det store menupunkt "Undervisning" øverst. Nu kommer du først til en side, hvor du skal vælge "Rejsen til den gyldne pagode". Det andet link på siden leder videre til Dansk Flygtningehjælps materiale til 4.-6. klassetrin.

Nu er du – og børnene – inde i elevuniverset til "Rejsen til den gyldne pagode". Herfra åbner der sig en række undersider og muligheder i et "lukket univers", som for eleverne er en fokuseret og struktureret vej gennem arbejdet med det forløb, du vælger, de skal arbejde med.

Her kan eleverne samle information og lave deres egne fotohistorier inden for tre temaer: "Vand og saltmarker", "Fortællinger" og "Børneliv og buddhisme". Disse tre temaer knytter sig direkte til hvert af de tre foreslåede fagforløb, som du kan læse mere om her i lærervejledningen lidt længere fremme.

Du vælger selvfølgelig, hvilket af temaerne eleverne skal arbejde med. Inde i hvert tema bliver eleverne præsenteret for en lille række panoramabilleder, som de går på opdagelse i for at søge viden og billeder til deres fotohistorier. I hvert panoramabillede er der nemlig sat klikbare hotspots ind. Når eleven klikker på et hotspot, åbner der sig et vindue med nogle få fotos og en lille forklarende tekst.

UNI-LOGIN
- gemmer elevernes arbejde automatisk

Eleverne bliver bedt om at logge sig ind med deres UNI-login. Det er nødvendigt, for at de kan arbejde med fotohistorierne

Det giver en række fordele både for dig som lærer og for eleverne: Når eleverne er logget ind, bliver deres arbejde med deres egne fotohistorier løbende gemt helt automatisk – så hvis der bliver frikvarter eller en maskine går ned, kan de fortsætte, hvor de slap ved at logge ind igen med deres almindelige UNI-login.

Det giver også adgang til et overblik over alle skolens fotohistorier (praktisk ved temauger, der involverer flere klasser), og til at du nemt kan hive en fotohistorie frem til visning på den elektroniske tavle eller projektor. Desuden kan eleverne selv finde deres fotohistorier frem derhjemme eller dele dem med andre.

Hvis eleven selv sender en invitation til at se sine fotohistorier til f.eks. sine forældre, kan de dog se lige disse fotohistorier uden UNI-login.

Forside til Vand og saltmarker

Forside til Fortællinger

Forside til Børneliv og buddhisme

DE TRE TEMAER

Vand og saltmarker. Temaet er centralt for undervisningen, da livet i Irrawaddy-deltaet i høj grad handler om vand: Adgang til rent drikkevand, floden som færdselsåre og spisekammer, saltvand til saltmarkerne, oversvømmelser osv. Temaet egner sig godt til natur/teknik, men kan også inddrages i andre fag.

Fortællinger. Temaet hænger tæt sammen med elevbogen og det litteraturfaglige forløb. I Rejsen til den gyldne pagode er hovedpersonen Sanda god til at fortælle historier. Det er også Sandas evne til at fortælle historier, der giver hende og broderen Ye mulighed for at blive genforenet med deres rigtige morbror i Yangon. I selve undervisningen skal eleverne også arbejde med at fortælle historier. På den måde kommer I til at arbejde med en lang række af trinmålene under Sprog, litteratur og kommunikation.

Børneliv og buddhisme. Næsten 90 % af burmeserne er buddhister, og overalt i byer og på landet i Myanmar kan man se små og store, gyldne stupa'er (pagodernes spir) dukke op i landskabet. Og selv i de mest ydmyge hjem er der gjort plads til et lille alter med en buddha-figur, friske blomster og lidt offermad og -drikke. Munkene spiller en stor rolle i det burmesiske samfund, og det er almindeligt, at børn tilbringer tid på et kloster som novicer. Munkene arrangerer også sommerskoler, hvor landbyens børn bliver undervist i Buddhas lære, men der kan også være engelsk og matematik på skemaet. Temaet kan bruges i dansk, og det er særlig oplagt at bruge det, hvis Kristendomskundskab inddrages i undervisningen.

Panorama-billederne til de tre temaer

Her er en skematisk oversigt over de panoramaer, der findes i de tre temaer. De farvede prikker viser, hvilke fag de enkelte panoramaer egner sig bedst til.

TEMA: VAND OG SALTMARKER		
PANORAMA *Hvad er anderledes?*	Eleverne skal finde billeder, der viser forskelle på livet i Myanmar og i Danmark	● ●
PANORAMA *Hvad bruger man floden til?*	Eleverne finder billeder og fortæller om det at leve af, ved og på en flod.	●
PANORAMA *Hvordan laver man salt?*	Eleverne er med i saltmarken. Der er kun fem billeder i panoramaet, som skal placeres i den rigtige rækkefølge.	●
TEMA: BØRNELIV OG BUDDHISME		
PANORAMA *Børnene i klosteret*	Eleverne finder billeder og fortæller om livet som børne-munk eller -nonne.	● ●
PANORAMA *Børnene i landsbyen*	Eleverne finder billeder og fortæller om at bo i en burmesisk landsby	● ●
TEMA: FORTÆLLINGER		
PANORAMA *Fortæl en historie*	Eleverne skal lave et fiktivt portræt af et burmesisk barn.	●
PANORAMA *På tur i storbyen Yangon*	Eleverne finder billeder og fortæller om millionbyen Yangon.	●
PANORAMA *Rejsen til den gyldne pagode*	Her skal eleverne genfortælle historien i "Rejsen til den gyldne pagode".	●

● Dansk ● Kristendomskundskab ● Natur & teknik

Så enkelt laver eleverne deres egne fotohistorier

Når eleverne arbejder med panoramabillederne, har de mulighed for at lave deres egne fotohistorier. Det er indlagt som en del af de strukturerede opgaver i de tre fagforløb, der foreslås her i vejledningen. Men du kan selvfølgelig også selv vælge at bruge muligheden for at lave fotohistorier på en anden måde.

Fagligt udbytte for eleverne

Ved at gå på opdagelse i panoramaerne og lave en eller flere fotohistorier opnår eleverne øget baggrundsviden, stiller spørgsmål og undersøger selv forholdene i Myanmar med det klare mål, at de bagefter selv skal formidle deres viden i en fotohistorie.

På den måde understøttes elevens disponering, faglige formidling og kommunikative kompetencer.

Meget nemt og enkelt i brug

Vi har gjort det nemt og enkelt at lave fotohistorierne.

I hjemmesidens elev-univers finder du nemlig et kompelt værktøj til at lave fotohistorier. Det betyder, at I ikke skal have nogen særlige programmer på elevens eller skolens maskiner – det hele laves og fungerer inde på u-landskalender.dk.

Når eleverne undersøger et emne gennem et panorama indsamles helt automatisk alle de billeder, som de har set og måske lavet noter til undervejs.

Derefter kan de skabe deres egne fotohistorier i et enkelt værktøj, der er specielt lavet til formålet. Her udvælger de de billeder, de synes er rigtigst, indsætter eventuelt lyde til og kan skrive en lille tekst til hvert billede i fotohistorien. De kan lave så mange fotohistorier, de vil, og nemt dele dem med resten af klassen eller skolen (vælg tema og se listen under fanebladet "Skolens fotohistorier").

Som beskrevet ovenfor (i afsnittet om UNI-login) gemmes alt automatisk – og kan kaldes frem igen ved, at eleverne bruger deres UNI-login. Det giver også den fordel, at eleven når som helst kan afbryde sit arbejde og genoptage det igen, lige, hvor hun slap – evt. på en helt anden computer.

Lidt om teknikken

Hjemmesiden kræver, at eleverne har UNI-login.

Hjemmesiden kan afvikles fra alle typer almindelige computere (inkl. elektroniske tavler og på projektorer). Der skal bare være Flash-afspiller installeret, Java-script skal være aktiveret, og skærmen skal have en opløsning på 1024 x 768 pixels eller derover. Det har alle nyere skærme, tavler og projektorer.

Alt elevarbejde gemmes løbende, så der ikke er fare for at miste noget, hvis netforbindelsen skulle svigte.

Fotohistorier – trin for trin

For at komme godt i gang kan du starte med at lave en fotohistorie sammen med eleverne i klassen via den elektroniske tavle eller projektor. Så ser de, hvordan det hele virker.

TRIN 1: Vælg tema

- **Vi vælger** som eksempel *Vand og saltmarker*, men de andre temaer fungerer på samme måde.
- **Se film.** Eleverne starter med at se en lille film om det tema, de skal arbejde med. Filmen ligger på den første temaside, de kommer ind på (se billedet nedenfor). Temafilmene varer ca. 3 minutter.
- **Log ind med UNI-login.**

På de tre temaforsider ligger en film af ca. tre minutters varighed.

TRIN 2: Planlæg

Under temaet *Vand og saltmarker* er der fx tre muligheder at vælge mellem.

Det er tre forskellige panorama-billeder at gå på opdagelse i – med hvert sit emne. I beskrivelsen af forløbene længere fremme i vejledningen kan du se, hvordan de tre emner kan bruges i et forløb til dit fag:

a. Panorama: *Hvad er anderledes?*
b. Panorama: *Hvad bruger man floden til?*
c. Panorama: *Hvordan laver man salt?*

- Vælg for eksempel *Hvad er anderledes?*
- Giv din fotohistorie en titel og skriv navn og klasse ind i felterne.

På denne side kan eleverne også finde og fortsætte arbejdet på en fotohistorie, de er begyndt på, men ikke er blevet færdige med. Desuden vil I her kunne se alle færdige fotohistorier fra skolen på siden. Alle på en skole har adgang til hinandens fotohistorier. Det betyder, at det er muligt at arbejde på tværs af klasser og med forskellige lærere.

TRIN 3: Undersøg

Nu er det tid at gå på opdagelse i panoramabilledet.

Det er fyldt med et antal hotspots, man kan trykke på, og som kalder fotos og tekst frem. Bemærk, at nogle hotspots "gemmer sig" uden for billedfeltet på skærmen, så eleverne skal panorere frem og tilbage i billedet for at finde alle hotspots. Hver gang eleven klikker på et hotspot, gemmes det eller de fotos, der ligger i det, automatisk i et billedbibliotek til elevens fotohistorie, så eleven kan få overblik over, hvilke billeder hun har set.

Eleven kan også undervejs i sin tur gennem panoramaet tage noter direkte på skærmen for hvert hotspot, de ser. De noter bruger eleven senere, når hun til sidst skal sammensætte sin egen fotohistorie.

Hotspots er markeret med et +. Bemærk pilene i siderne, som bruges til at panorere frem og tilbage med for at finde alle hotspots.

Når man klikker på et hotspot, åbnes et vindue med hotspottets fotos og en forklarende tekst. Neden under er et felt, hvor eleven selv kan skrive et notat om billedet, og hvad hun synes er vigtigt at huske. Når hun til sidst skal lave sin egen fotohistorie, får hun vist et komplet overblik over alle de billeder, hun har set – med sine egne, tilhørende noter.

TRIN 4: Lav fotohistorie

Når eleverne har fundet alle hotspots i panoramabilledet, skal de klikke på "Lav foto-historie"-knappen.

Eleverne ledes nu videre til en side, hvor de skal vælge fem af de billeder, de har set på deres vej gennem panoramaets hotspots.

Hver gang eleverne udvælger et billede (ved at klikke på det), sættes det automatisk ind i deres egen fotohistorie. Og ved hvert af billederne i deres fotohistorie kan de nu selv skrive en lille tekst, der vil blive vist sammen med den færdige fotohistorie.

For hver plads i fotohistorien, som de skal vælge et billede til, er der også et spørgsmål og en hjælpetekst, som strukturerer arbejdet med foto-historien for eleverne. På den måde bliver alle fotohistorierne en fagligt styret opgave, de skal løse.

Som lærer har du også mulighed for at skrive voksenskrift i et felt under hvert af billederne i elevernes færdige fotohistorie. Det kræver, at du er logget ind med dit eget UNI-login.

TRIN 5: Se fotohistorie

Når eleverne har valgt deres fem billeder og skrevet en tekst til, kan de vælge at lægge lyd på – men man kan også vælge at lade være.

Derefter klikker de på "Vis fotohistorie" og kan gennemse det færdige resultat.

Når først en fotohistorie er oprettet, vil den automatisk blive gemt. På den måde kan eleverne se hinandens fotohistorier, og de kan senere præsentere fotohistorierne for resten af klassen, for andre klasser eller til et forældremøde.

På siden Lav foto-historie skal eleverne vælge billeder, indsætte lyd og skrive tekst til billederne.
De skal udvælge fem billeder til deres fotohistorie.

Eleverne kan selv vælge, om man skal kunne se deres tekster, og om der skal være lyd på.

Sådan præsenterer I fotohistorierne:

I finder alle skolens fotohistorier ved at vælge tema og logge ind på planlæg-siden.

- Fotohistorierne kan afspilles direkte fra hjemmesiden.
- Eleverne kan også sende et link (fx til elevens portefølje eller til sin familie), så andre kan se fotohistorien. Linket findes inde i afspilleren under Vis foto-historie – Del link.
- Det kræver ikke login at se en færdig fotohistorie, hvis man som f.eks. familiemedlem har fået sendt et link til den af eleven.
- Fotohistorierne kan enten vises med elevernes tekster, eller man kan skjule teksten, så eleverne selv kan fremlægge deres historier. Så kan de selv skifte mellem billederne, når de har fortalt færdig.
- Både tekster og billeder kan printes ud og bruges som et manuskript til præsentationen.

DANSK

TRINMÅL

Ved at gennemføre det litteraturfaglige forløb inddrages trinmål under Sprog, litteratur og kommunikation samt den internationale dimension i undervisningen. Forløbet sætter fokus på kultur, sprog, fiktions- og fagtekster, litterære udtryksformer, informationssøgning og evnen til at udtrykke sig i billeder, lyd og tekst.
Udvalgte trinmål er:

Sprog, litteratur og kommunikation – efter 2. klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- ✓ udtrykke en begyndende forståelse for samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- ✓ være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- ✓ kende forskellen mellem fiktion og ikke-fiktion og kunne tale med om genre og hovedindhold
- ✓ samtale om litterære tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse og begyndende kendskab til faglige begreber
- ✓ kende genrers og enkelte forfatterskabers særpræg
- ✓ udtrykke sig i billeder, lyd og tekst samt i dramatisk form
- ✓ finde information i trykte og elektroniske medier
- ✓ forstå, at der er mange sprog, og at de rummer forskellige udtryksmuligheder.

Sprog, litteratur og kommunikation – efter 4. klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- ✓ kende betydningen af ord og begreber i hverdagssprog, skønlitteratur og sagprosa
- ✓ udtrykke kendskab til samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- ✓ forholde sig til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- ✓ kende og kunne anvende forskellige væsentlige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- ✓ samtale om tekster og andre udtryksformer ud fra umiddelbar oplevelse, kendskab til faglige begreber og begyndende analytisk forståelse

LÆRERENS FORBEREDELSE

- Læs på forhånd "Fakta om Myanmar" i denne vejledning, og bliv klædt på til at kunne introducere landet og svare på elevernes spørgsmål.
- Læs det indledende afsnit i lærervejledningen om materialets opbygning og brugen af det.
- Undersøg hjemmesiden, og prøv selv at lave en foto-historie under et af temaerne i undervisningsdelen, så du kender systematikken på forhånd.
- Dan dig et overblik over filmene på DVD'en.
- Gennemgå forslag til undervisningsforløb i lærervejledningen, inklusive de foreslåede beskrivelser af aktiviteter og opgaver. Dem finder du i hjemmesidens læreruniverset.
- Inddrag evt. andre faglærere.
- Tilpas undervisningsforløbet efter dit behov.
- Reserver relevante faglokaler og computere.

Forslag til litteraturfagligt undervisningsforløb i dansk

Efter du har lavet selve introduktionen til forløbet, behøver du ikke at gennemføre resten af undervisningsforløbet i præcis den rækkefølge, vi beskriver herunder. Du kan frit sammensætte forløbet og bestemme antallet af aktiviteter, som du vil.

Indimellem læsningen/oplæsningen af elevbogens kapitler kan du fx vælge at vise en Store Nørd-film fra DVD'en eller at lade eleverne lave deres egne fotohistorier på hjemmesiden.

Bemærk, at du på hjemmesidens læreruniverset også finder forslag til lege og en række kreative aktiviteter, som du kan variere undervisningen i dette forløb med.

1. INTRODUKTION

Introducer Myanmar og det forløb, eleverne nu skal igennem.

- Hvor ligger Myanmar? Brug evt. Google Earth som værktøj.
- Hvad er et u-land, og hvorfor er Myanmar et u-land?
- Hvorfor hedder det Myanmar, når nogle siger Burma, og man kalder indbyggerne burmesere?
- Hvad er Børnenes U-landskalender? Når man køber låge-julekalenderen fra DR og Danida, går pengene altid til et u-land. I år går de til Dansk Flygtningehjælps aktiviteter for flygtningebørn i Myanmar.

Vis filmen "Velkommen til Myanmar". Filmen varer ca. ni minutter og tager eleverne med på en rejse fra Myanmars tidligere hovedstad Yangon og ud til flere små landsbyer i floddeltaet – i det område, hvor elevbogens fortælling foregår. Filmen giver et godt visuelt indtryk af de vilkår, befolkningen – og ikke mindst børnene – lever under i byen og på landet.

Bearbejd filmen: Spørg eleverne, hvad de særligt lagde mærke til, da de så filmen. Her kan du bringe temaer på bane som fx:

- Alle børn har rettigheder – fx til at gå i skole, til tryghed, til at have et sted at bo, til rent drikkevand. Hvordan er vilkårene for børn i Myanmar og i Danmark?
- Konsekvenserne for børnene af cyklonen Nargis, der nævnes i filmen. Du finder også et kapitel om det i lærervejledningen.
- Børn og arbejde. Mange børn i Myanmar hjælper til derhjemme. Hvorfor gør de det? Hjælper I til derhjemme?

2. INTRODUKTION TIL "OPDAG MYANMAR"

Vis eleverne hjemmesiden på en elektronisk tavle eller lignende. Hvad kan man finde her på "Opdag Myanmar"? Vis nogle af elementerne på siden, fx en portrætfilm, billedserien "I landsbyen" eller infografikken "Fakta om Myanmar". Du kan også sætte eleverne til selv at gå på opdagelse. På hjemmesidens lærerside finder du en brugsklar opgavebeskrivelse til det:

Opgaveark 01:
Tag på opdagelse i Myanmar

3. LÆSNING AF ELEVBOGEN

Højtlæsning eller selvlæsning af bogens fem kapitler. Stop op undervejs, og læs de små fakta-bokse og billedtekster, der forklarer ukendte begreber og svære ord i teksten – og giver eleverne ekstra viden om landet og børnenes vilkår der.
Der kan også opstå gode samtaler med udgangspunkt i bogens mange billeder og i de tre fabler, som alle har almen-menneskelige og moralske pointer, der også er relevante for de danske børns dagligliv. Sørg for at få samlet op efter hvert kapitel. På hjemmesidens lærerside finder du:

Opgaveark 02:
Forslag til samtale.
Her finder du ideer til, hvordan du kan spørge ind til elevernes forståelse af handlingen, litteraturpædagogiske aspekter, kristendomskundskab og børns rettigheder.

Du kan også bede eleverne om at lave en lille tegneserie, der giver et referat af handlingen i de enkelte kapitler. Så kan der i stedet tages udgangspunkt i tegningerne, når kapitlet skal samles op.

4. INTRODUKTION TIL AT LAVE FOTOHISTORIER

- Brug den elektroniske tavle eller en projektor til at introducere de tre temaer på hjemmesidens undervisningsdel.
- Lav en fotohistorie sammen med klassen, så de lærer systematikken at kende. Brug panoramaet "Hvad er anderledes?" under temaet "Vand og saltmarker" som eksempel.
- Få elevernes input til at skrive tekster til panoramaets hotspots.
- Slut af med at se fotohistorien.
- Vis eleverne, at man altid kan åbne en fotohistorie igen og redigere videre i den.

5. LAV EN FOTOHISTORIE

På hjemmesidens lærerside finder du følgende opgavebeskrivelser, der alle knytter sig til arbejdet med fotohistorier og alle rummer litteraturfaglige discipliner og et formidlingsaspekt:

Opgaveark 03:
Lav et portræt

Opgaveark 04:
Brug sanserne

Opgaveark 05:
Genfortælling

Opgaveark 05 skal dog først bruges, når I har læst Rejsen til den gyldne pagode færdig.

6. BRUG AF ELEVBOGENS FAKTASIDER

I elevbogen finder du tre faktasider bagerst. Dem kan eleverne bruge til at finde inspiration og mere viden i, når de skal lave fotohistorier. Tilsvarende står der igennem bogen ordforklaringsbokse med fakta, som eleverne kan bruge til yderligere at forbedre deres fotohistorier. På denne måde skærpes også deres opmærksomhed på forskellene mellem bogens fiktionstekster og fagtekster.

Du kan også bruge elevbogens faktasider i selve undervisningsforløbene:

- Faktasiden om vand kan give supplerende viden i Natur/teknik.
- Faktasiden om børneliv og buddhisme er primært tænkt til det tværfaglige forløb i dansk og kristendomskundskab.
- Faktasiden "Fortælling - sjove fakta om Myanmar" kan bruges som supplerende læsning.

7. AFSLUTNING PÅ FORLØBET

Det kan være en god idé at slutte et temaforløb af med en form for fest. Her er nogle ideer:

- Hold en fest, hvor I sidder på gulvet og spiser ris, nudler, grøntsager og frugt med pinde eller med fingrene. I kan også lave Myanmars nationalret Mohinga. Du finder opskriften i læreruniverset på hjemmesiden.
- Vis fotohistorierne.
- Hvis eleverne har udført forsøg i natur/teknik, kan eleverne vise dem og fortælle om dem.
- Prøv chinlon: Hvilken gruppe på 5-6 elever kan holde en bold længst i luften? Man kan ikke købe chinlon-bolde i Danmark, men andre lette bolde kan også bruges.
- Leg hanekamp (se forslag under aktiviteter i læreruniverset på hjemmesiden).
- Spil Terra med småsten, som eleverne finder (find reglerne under aktiviteter i læreruniverset på hjemmesiden).
- Lav longier (den traditionelle, burmesiske klædedragt), og tag dem på til festen.
- Mal hinanden med Thanaka – med en lysebrun ansigtsmaling.

NATUR OG TEKNIK

TRINMÅL

Ved at gennemføre et naturfagligt forløb inddrages trinmål under den nære omverden, den fjerne omverden, menneskets samspil med naturen samt arbejdsmåder og tankegange. Forløbet sætter fokus på, at eleverne undres, danner hypoteser, efterprøver og evaluerer dem.
Udvalgte trinmål er:

Efter 2. Klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- ✓ undersøge ændringer af stoffer og materialer fra dagligdagen, herunder is, der smelter, vand, der fryser, vand, der fordamper, og sukker, der opløses
- ✓ kende udvalgte eksempler på menneskers levevilkår i andre dele af verden
- ✓ give eksempler på ressourcer, der indgår i dagligdagen, herunder vand, fødevarer, elektricitet og affald
- ✓ opleve og gøre iagttagelser som grundlag for at gennemføre enkle undersøgelser og eksperimenter
- ✓ anvende udstyr, redskaber og hjælpemidler, herunder simple fælder til dyr, lup, termometer og kort
- ✓ ordne resultater og erfaringer på forskellige måder
- ✓ formidle resultater og erfaringer med relevant fagsprog på forskellige måder, ved fortælling, tegning, udstilling eller fremvisning.

Efter 4. klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- ✓ undersøge og skelne om ændringer i stoffer er endelige, eller om de kan gendannes, herunder omdannelse af vand mellem de tre tilstandsformer, opløsning af salt og forbrænding af stearinlys
- ✓ formulere spørgsmål og fremsætte hypoteser på baggrund af iagttagelser, oplevelser og mindre undersøgelser
- ✓ gennemføre og beskrive undersøgelser og eksperimenter
- ✓ arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og udendørs samt anvende faglig læsning
- ✓ sammenligne resultater og data af både praktiske og mere teoretiske undersøgelser gennem tegninger, diagrammer, tabeller, digitale billeder eller lydoptagelser
- ✓ formidle – mundtligt og skriftligt – data fra egne undersøgelser og eksperimenter med relevant fagsprog på forskellige måder og med forskellige medier.

LÆRERENS FORBEREDELSE

- Koordiner dit og dansklærerens forløb.
- Læs på forhånd "Fakta om Myanmar" i denne vejledning. Særligt afsnittet om Irrawaddy-deltaet er relevant.
- Læs det indledende afsnit i lærervejledningen om materialets opbygning og brugen af det.
- Undersøg hjemmesiden, og prøv selv at lave fotohistorierne: "Hvad bruger man floden til" og "Hvordan laver man salt?"
- Se temafilmen om vand. Den ligger under temaet Vand og saltmarker.
- Gennemgå forslag til undervisningsforløb i lærervejledningen, inklusive de foreslåede beskrivelser af aktiviteter og opgaver. Dem finder du i hjemmesidens læreruniverset.
- Udvælg, hvilke opgaver og forsøg eleverne skal arbejde med. Find dem i hjemmesidens læreruniverset.
- Fremskaf materialer til forsøgsopstillingerne.
- Inddrag evt. andre faglærere.
- Tilpas undervisningsforløbet efter dit behov
- Reserver relevante faglokaler.

Forslag til undervisningsforløb i Natur og Teknik

Når du har lavet selve introduktionen til forløbet, kan du gennemføre resten af undervisningsforløbet med det antal opgaver, som du synes er passende. Du kan frit sammensætte forløbet og bestemme antallet af aktiviteter, som du vil.

Indimellem opgaverne kan du fx vælge at vise en Store Nørd-film eller nogle af småfilmene fra DVD'en.

Bemærk, at du på hjemmesidens læreruniverset finder forslag til lege og en række kreative aktiviteter, som du kan variere undervisningen med.

1. INTRODUKTION

Se temafilmen om vand. Den ligger både på DVD'en og på hjemmesiden under temaet Vand og saltmarker. Filmen varer ca. 3 minutter.

Opsamling på filmen:

- Brainstorming: Hvordan er der forskel på den måde, man bruger vand på i Myanmar og i Danmark?
- Hvor kommer vandet i vandhanen egentlig fra?
- Hvor løber vandet i toilettet hen, når man skyller ud?

2. LIVET I DELTAET

Fortæl om Irrawaddy-deltaet og om den tropiske orkan Nargis:

- Hvad er et delta?
- Hvad er forskellen på flodvand, saltvand og rent drikkevand?
- Hvad er en tropisk orkan?
- Brug evt. Google Earth og fotos fra billedserien om vand i hjemmesidens læreruniverset.

3. SÆT OPGAVE I GANG

På lærersiden ligger der følgende opgavebeskrivelser. Du kan vælge at bruge flere eller færre af dem, som det passer:

Opgaveark 06: Huse af ispinde. Forsøgsopstilling: Byg et hus, der kan modstå en oversvømmelse

Opgaveark 07: Flyde eller synke. Forsøgsopstilling

Opgaveark 08: Fra saltvand til drikkevand. Forsøgsopstilling

Opgaveark 09: Opløs salt og lav saltkrystaller. Forsøgsopstilling

De fleste af disse opgaver er differentierede, så de kan bruges på flere klassetrin. De er alle bygget op efter den naturvidenskabelige arbejdsmetode:

- Postkort fra et barn i Myanmar (sætter scenen i det konkrete liv)
- Diskutér fænomener
- Indkreds undren
- Formuler spørgsmål (åbne/lukkede hypotesedannende)
- Opstil forsøg
- Udfør forsøg
- Evaluering af hypotese

4. INTRODUKTION TIL AT LAVE FOTOHISTORIER

Hvis eleverne allerede har prøvet at lave en fotohistorie i dansktimerne, kan du springe nedenstående over:

- Brug den elektroniske tavle eller lignende til at introducere de tre temaer på hjemmesidens undervisningsdel.
- Lav en fotohistorie sammen med klassen, så de lærer systematikken at kende. Brug panoramaet "Hvad er anderledes?" under temaet "Vand og saltmarker" som eksempel.
- Få elevernes input til at skrive tekster til panoramaets hotspots.
- Slut af med at se fotohistorierne.
- Vis eleverne, at man altid kan åbne fotohistorierne igen og redigere videre i dem.

5. LAV EN FOTOHISTORIE

På hjemmesidens lærerside finder du følgende opgavebeskrivelser til at lave to fotohistorier, der er tilpasset til undervisningen i natur/teknik:

Opgaveark 09: Opløs salt, og lav saltkrystaller

Opgaveark 11: Hvad bruger man floden til?

DANSK OG KRISTENDOMS-KUNDSKAB

TRINMÅL

Da buddhismen er en så integreret del af burmesernes liv, vil det være oplagt at kombinere et danskfagligt forløb om dette emne med kristendomskundskab. Udvalgte trinmål er:

Efter 3. klasse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- ✓ tale med om almene tilværelsesspørgsmål med brug af enkle faglige begreber og med en begyndende bevidsthed om det religiøse sprog
- ✓ samtale om og forholde sig til normer for samvær
- ✓ give udtryk for en begyndende bevidsthed om, at mennesker lever og opfatter verden forskelligt afhængigt af deres kultur og religion.

LÆRERENS FORBEREDELSE

Samme som under det litteraturfaglige forløb.

Desuden findes der en enkel og overskuelig gennemgang af buddhismen på religionsfaget.dk. Den er god at bruge som baggrund om Buddha og hovedtankerne i buddhismen.

Forslag til undervisningsforløb i dansk og kristendomskundskab

Efter du har lavet selve introduktionen til forløbet, behøver du ikke at gennemføre resten af undervisningsforløbet i præcis den rækkefølge, vi beskriver herunder. Du kan frit sammensætte forløbet og bestemme antallet af aktiviteter, som du vil. Bemærk, at i hjemmesidens lærerunivers også finder forslag til lege og en række kreative aktiviteter, som du kan variere undervisningen i dette forløb med.

1. INTRODUKTION

Introducer Myanmar og det forløb, eleverne skal igennem.

- Hvor ligger Myanmar? Brug evt. Google Earth som værktøj.
- Hvad er et u-land, og hvorfor er Myanmar et u-land?
- Hvorfor hedder det Myanmar, når nogle kalder det Burma, og man kalder indbyggerne burmesere?
- Hvad er Børnenes U-landskalender? Når man køber låge-julekalenderen fra DR og Danida, går pengene altid til et u-land. I år går de til Dansk Flygtningehjælps aktiviteter for flygtningebørn i Myanmar.

Vis filmen "Velkommen til Myanmar". Filmen varer ca. ni minutter og tager eleverne med på en rejse fra Myanmars tidligere hovedstad Yangon og til flere landsbyer i floddeltaet, hvor bogens handling foregår. Filmen giver et godt visuelt indtryk af de vilkår, befolkningen – og ikke mindst børnene – lever under i byen og på landet.

Bearbejd filmen: Spørg eleverne, hvad de særligt lagde mærke til, da de så filmen. Her kan du bringe temaer på bane som fx:

- Alle børn har rettigheder – fx til at gå i skole, til tryghed, til at have et sted at bo, til rent drikkevand. Hvordan er vilkårene for børn i Myanmar og i Danmark?
- Konsekvenserne for børnene af cyklonen Nargis, der nævnes i filmen. Du finder også et kapitel om det i lærervejledningen.
- Børn og arbejde. Mange børn i Myanmar hjælper til derhjemme. Hvorfor gør de det? Hjælper I til derhjemme?

2. SE FILMEN OM BØRNELIV OG BUDDHISME

Den varer ca. tre minutter.

Bearbejd filmen: Spørg eleverne, hvad de særligt lagde mærke til, da de så filmen. Her kan du bringe temaer på bane som fx:

- Hvad vil det sige at være buddhist?
- Har buddhismen noget tilfælles med kristendommen?
- Hvordan bliver man buddhist?
- Hvordan kommer man til Nirvana?
- Kan man blive genfødt som et dyr?
- Hvad er formålet med at gå i kloster?

3. INTRODUCÉR TRE BEGREBER

Karma:
Alle handlinger har en effekt. Man oplever noget godt senere i livet – eller i næste liv – hvis man selv er god. Man oplever det modsatte, hvis man er ond imod andre.

Reinkarnation:
Genfødsel. Man kan blive genfødt som et menneske igen, hvis man er heldig. Man kan også blive genfødt som et dyr, en ånd eller en gud.

Nirvana:
En form for paradis.

4. LÆS I ELEVBOGEN

Rejsen til den gyldne pagode

Læsning/oplæsning af de 5 kapitler i bogen. Stop op undervejs, og læs de små fakta-bokse og billedtekster, der forklarer ukendte begreber og svære ord i teksten.

Sørg for at få samlet op efter hvert kapitel.

Både i bogens billeder, på

temasiden bagerst i bogen og i de tre fablers moralske pointer er der også stof til samtale om buddhisme, klostre, munke og livssyn.

5. SÆT OPGAVE I GANG

På websidens lærerside finder du:

Opgaveark 02: Forslag til samtale.
Her finder du ideer til, hvordan du kan spørge ind til elevernes forståelse af handlingen, de litteraturfaglige aspekter, kristendomskundskab og børns rettigheder.

Du kan også bede eleverne om at lave en lille tegneserie, der giver et referat af handlingen i de enkelte kapitler. Så kan der i stedet tages udgangspunkt i tegningerne, når kapitlet skal samles op.

6. INTRODUKTION TIL AT LAVE FOTOHISTORIER

- Brug den elektroniske tavle eller lignende til at introducere de tre temaer på hjemmesidens undervisningsdel.
- Lav en fotohistorie sammen med klassen, så de lærer systematikken at kende. Brug panoramaet "Hvad er anderledes?" under temaet "Vand og saltmarker" som eksempel.
- Få elevernes input til at skrive tekster til panoramaets hotspots.
- Slut af med at se fotohistorien sammen.
- Vis eleverne, at man altid kan åbne fotohistorien igen og redigere den.

7. LAV EN FOTOHISTORIE

Opgaveark 10
Børnene i klosteret (om livet som barnemunk/nonne)

Opgaveark 12
Børnene i landsbyen (om børneliv)

Opgaveark 05
Genfortælling (opgaven laves først, når I er færdige med at læse bogen)

Opgaveark 03
Lav et portræt

HVIS DU VIL VIDE MERE…

Udenrigsministeriet

Har du brug for mere viden om Myanmar, kan du besøge Udenrigsministeriets hjemmeside om landet. Under "Om Burma/Myanmar" kan du læse mere om den økonomiske situation, om menneskerettigheder og om udviklingssamarbejdet med Danmark. **Hjemmeside**: burma.um.dk

Danida

På Danidas hjemmeside kan du finde mere viden om udviklingsbistanden: Hvordan Danmarks udviklingssamarbejde foregår og eksempler på resultaterne af indsatsen. Den danske udviklingsbistand går til nogle af de fattigste lande i verden.
Hjemmeside: danida.dk

FN's Børnekonvention - børns rettigheder

FNs Børnekonvention fastslår, at alle børn har ret til at overleve, vokse op under sunde og trygge forhold og til at udvikle sig. Børn har også ret til at blive beskyttet mod misbrug og forskelsbehandling, og de har ret til at udvikle sig gennem skole og medbestemmelse. På Unicefs hjemmeside finder du Børnekonventionen som pdf. På dansk Flygtningehjælps skole-hjemmeside finder du en udgave formidlet for børn.
Hjemmeside: unicef.dk/boernekonventionen
Hjemmeside: bornharaltidret.dk/konvention

Dansk Flygtningehjælp - og deres indsats i Myanmar

På Dansk Flygtningehjælps hjemmeside kan du få mere at vide om deres indstas for at skabe varige løsninger for flygtninge rundt om i verden. Du kan også læse mere om deres indsats i Myanmar. I forbindelse med Børnenes U-landskalender udgiver de også et undervisningsmateriale målrettet 4.-6. klasse, som du måske kan hente inspiration og ekstra materiale i.
Hjemmeside: flygtning.dk/internationalt/her-arbejder-vi/sydasien/myanmar

The Irrawaddy Magazine

Er du interesseret i at følge med i den daglige nyhedsdækning i Myanmar, kan du gøre det på netavisen The Irrawaddy Magazine. Redaktionen åbnede i 2012 et kontor i Yangon efter at have arbejdet fra Thailand helt siden 1999.
Hjemmeside: www.irrawaddy.org

Webressourcer om buddhisme

Der findes en lang række ressourcer på internettet om buddhisme. Her har vi blot udvalgt tre gode. Den sidste er på engelsk, men giver et godt overblik over den særlige gren af buddhisme, der dyrkes i Myanmar, Theravada-buddhisme.
Hjemmeside: religionsfaget.dk/religioner/buddhisme
Hjemmeside: religion.dk/buddhisme
Hjemmeside: bbc.co.uk/religion/religions/buddhism/subdivisions/theravada_1.shtml

DANIDA

Danida står for Danmarks statslige udviklingsbistand og er en del af Udenrigsministeriet. Målet med bistanden er at støtte u-landene i deres arbejde med at bekæmpe fattigdom og forbedre livsvilkårene for deres befolkninger.

Der findes ingen nemme løsninger, når et fattigt u-land skal skabe bedre livsbetingelser for dets indbyggere. Det kræver forbedringer på mange områder, f.eks. drikkevand, sundhed, skoler, landbrug, job, miljø, rettigheder og demokrati.

Varige forbedringer kan kun opnås med en indsats over mange år, hvor u-landet selv trækker det store læs, men hvor rigere lande som Danmark bidrager i arbejdet. På den måde kommer bistanden til at fungere som en hjælp til selvhjælp. Noget af Danmarks udviklingsbistand gives også gennem de danske, folkelige organisationer eller lokale, folkelige organisationer i u-landene.

Indsatsen skaber resultater. Der er skabt store og varige fremskridt i mange u-lande og for mange millioner mennesker verden over.

BØRNENES U-LANDSKALENDER

Børnenes U-landskalender er et samarbejde mellem Danida og DR, som begyndte i 1962. Gennem årene er U-landskalenderen blevet en fast del af traditionerne omkring julen for mange børn, forældre og skoler landet over.

Hvert år besøger Børnenes U-landskalender et nyt u-land. I år er det Myanmar (Burma).

Børnenes U-landskalender består af en række aktiviteter

Hvert år samarbejder Børnenes U-landskalender med en dansk u-landsorganisation, som skaber et særligt projekt, der hjælper fattige børn i årets land. I år er det Dansk Flygtningehjælp.

Den populære låge-julekalender sælges til børn over hele Danmark – og overskuddet går til årets projekt. Låge-julekalenderen handler om årets land og om årets tv-julekalender.

Danida udgiver hvert år en ny børnebog og et sæt undervisningsmaterialer til de danske skoler, som handler om børn i årets land.

Danmarks Radio laver en hel række af tv-udsendelser fra årets land, som vises i efteråret. Bl.a. fire film med "Nørd på Eventyr" i Myanmar og 10-12 kortere temafilm. De vises i efteråret på DR's tv-kanaler og genudsendes siden hen.

ÅRETS PROJEKT 2013

Alle børn har ret til et godt liv

Børnenes U-landskalender hjælper i år børn i Myanmar (Burma). Børnene har sammen med deres familier måttet flygte fra deres hjem. Nogle er flygtet, fordi der er konflikt der, hvor de boede. Andre er flygtet, fordi store storme og oversvømmelser har ødelagt deres hjem. Nu bor de i en flygtningelejr, indtil de kan vende hjem. Da børnene flygtede, mistede de den hverdag, de kendte, med hjem, skole, fritid, drømme og rettigheder. Årets U-landskalender og Dansk Flygtningehjælp hjælper børnene i skole, forbedrer deres sundhed og lærer dem, hvordan de passer på sig selv.

Læs mere på www.u-landskalender.dk
og www.flygtning.dk/skole.

UDENRIGSMINISTERIET
DANIDA | DANMARKS UDVIKLINGSSAMARBEJDE

I samarbejde med:
DR
DFH DANSK FLYGTNINGE HJÆLP